

**DEPARTAMENTO
DE LINGUA GALEGA
E LITERATURA**

I. E. S. *SANTIAGO BASANTA SILVA* (VILALBA)

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
CURSO 2007– 2008**

ÍNDICE XERAL

E.S.O.

1º CICLO

1º E.S.O.

INTRODUCCIÓN

- OBXECTIVOS DIDÁCTICOS XERAIS E COMPETENCIAS BÁSICAS DA ETAPA
- OBXECTIVOS DIDÁCTICOS ESPECÍFICOS (1º E.S.O)
- BLOQUES DE CONTIDOS
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- UNIDADES DIDÁCTICAS
 - Obxectivos
 - Competencias básicas
 - Contidos
 - Criterios de avaliación

2º E.S.O.

- OBXECTIVOS XERAIS
- CONCEPTOS
- ACTITUDES
- PROCEDEMENTOS
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

2º CICLO

3º E.S.O.

INTRODUCCIÓN

- OBXECTIVOS DIDÁCTICOS XERAIS E COMPETENCIAS BÁSICAS DA ETAPA
- OBXECTIVOS DIDÁCTICOS ESPECÍFICOS (3º E.S.O)
- BLOQUES DE CONTIDOS
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- UNIDADES DIDÁCTICAS

- Obxectivos
- Competencias básicas
- Contidos
- Criterios de avaliación

4º E.S.O.

- OBXECTIVOS
- PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS
 - CONCEPTOS
 - PROCEDEMENTOS
 - ACTITUDES
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- CONTIDOS MÍNIMOS

TECNICAS DE EXPRESIÓN ESCRITA

- OBXECTIVOS XERAIS
- CONTIDOS:
 - CONCEPTOS
 - PROCEDEMENTOS
 - ACTITUDES
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

B.A.C

1º B.A.C

- OBXECTIVOS
- PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS
 - CONCEPTOS
 - PROCEDEMENTOS
 - ACTITUDES
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- CONTIDOS MÍNIMOS

2º BAC

- OBXECTIVOS

- PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS
 - CONCEPTOS
 - PROCEDEMENTOS
 - ACTITUDES
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- CONTIDOS MINÍMOS

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

ATENCIÓN E AVALIACIÓN DO ALUMNADO PENDENTE

ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

PROFESORADO

PROPOSTA DIDÁCTICA

1º ESO

CURSO 2007-2008

INTRODUCCIÓN

A área de Lingua galega e literatura na ESO ten como finalidade fundamental o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado e está orientada cara aos seguinte aspectos:

- Aprendizaxe instrumental do idioma.
- Capacidade para interaccionar adecuadamente en diferentes situacións comunicativas (ámbito escolar, social, cultural e profesional) mediante o emprego de mensaxes orais e escritas.
- Comprensión da realidade lingüística de Galicia, adoptando unha actitude de aprecio pola sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social.

A ESO debe favorecer o uso funcional da lingua como instrumento de comunicación oral e escrita e de representación, así como a conciencia crítica sobre a situación do idioma e a súa permanencia histórica.

Os bloques de comunicación oral e escrita céntranse sobre todo no traballo lingüístico das relacións interpersoais e sociais e nas habilidades comunicativas precisas en todas as áreas curriculares, así como no emprego activo dos medios de comunicación e das tecnoloxías da sociedade da información.

Canto ao bloque de funcionamento da lingua, a unidade lingüística fundamental terá que ser o discurso, e as propiedades textuais son un dos piares básicos. A formación lingüística ten un carácter continuo ao longo das diversas etapas educativas e non existen tanto diferenzas de contidos, canto diferenzas na intensidade con que se traballan. Malia este carácter progresivo na aprendizaxe (que ten sido descrito coa metáfora da espiral), na proposta optouse por presentar contidos separados para cada curso, aínda que na práctica destrezas e coñecementos comparezan conxuntamente. Consideramos importante que a aprendizaxe da lingua oral e da lingua escrita se efectúen en estreita relación, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia, etc.) aparecen reflectidas na segunda. Así pois, o traballo basearase en actividades interdependentes e complementarias relacionadas coa comprensión e a expresión de enunciados orais e a comprensión e a produción de textos escritos.

No bloque de lingua e sociedade incídese na lingua como transmisora de significados culturais. O alumnado debe comprender e valorar a realidade plurilingüe en que nos movemos, superando os prexuízos que bloquean o uso do galego en determinados

contextos ou con determinadas persoas e encarando os condicionamentos sociolingüísticos derivados do proceso de minorización que sofre.

A literatura debe ser abordada dende diferentes perspectivas, de xeito que contribúa á capacitación comunicativa do alumnado ao fornecerlle modelos de lingua apropiados e creativos. A incorporación ao estudo da materia do importante papel que os medios de comunicación teñen na sociedade actual achega novas técnicas de traballo (procura de información en redes informáticas, uso dos correctores ortográficos, etc.) que veñen sumarse ás estratexias tradicionais (uso dos dicionarios, bibliotecas, etc.). E, nesa aprendizaxe multifuncional da lingua, ten un papel de relevo a dimensión estética que representa a literatura. O camiño máis axeitado para achegarse a ela é a lectura, como fonte de pracer e de formación, a partir de textos que resulten de interese para alumnas e alumnos, e como manifestación dunha cultura diferenciada.

Na práctica da aula é preciso integrar procedementos, conceptos e actitudes, ademais de traballar as capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir de forma comprensiva).

A aprendizaxe lingüística non se fai só na clase de lingua galega e literatura, senón que outros axentes, como os medios de comunicación, a familia, os compañeiros/as e os profesores/as doutras áreas, inciden na adquisición das habilidades comunicativas do alumnado. Esta aprendizaxe non formal presentará resultados moi diferentes en función das características sociolingüísticas do estudantado. Faise necesario, polo tanto, partir da análise da realidade de cada centro, de maneira que estas variables se teñan en conta para atender á diversidade e se deseñen aprendizaxes válidas para todos e cada un dos alumnos e alumnas. En calquera caso, recoméndase poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas; aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como as tecnoloxías da información e da comunicación que o centro poña a disposición da comunidade educativa, e mais fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborativo do alumnado.

En relación coa aprendizaxe non formal da lingua, cabe sinalar tamén que cumprirá traballar en equipo co resto do profesorado para converter o centro nun lugar que ofrezca contextos comunicativos diversos en galego que lle fornezan ao alumnado modelos lingüísticos adecuados a cada situación e favorezan as interaccións entre iguais de maneira organizada. O traballo por proxectos que impliquen varias disciplinas é, neste sentido, de grande utilidade. Fundamentalmente, é preciso asegurar a coordinación do profesorado de lingua galega co que imparte as outras linguas no centro: faise preciso buscar a complementariedade das programacións e evitar repeticións innecesarias dos aspectos máis

teóricos, o uso de terminoloxías diverxentes para referirse aos mesmos fenómenos, causa de enorme confusión, etc. Sobre todo, hai que buscar a maneira de rendibilizar os coñecementos lingüísticos e literarios que ten o estudantado, aproveitando todos os contidos adquiridos nunha das materias para a aprendizaxe das outras. Unha proposta didáctica integradora das distintas linguas do centro asegura a transferencia de saberes entre elas.

Todas as materias do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria precisan da linguaxe, tanto para seren transmitidas como para seren adquiridas. En consecuencia, desenvolver as capacidades lingüísticas, e os obxectivos da materia, non debe ser responsabilidade exclusiva do profesorado de Lingua galega e literatura, senón preocupación compartida por todo o equipo educativo.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS DA ETAPA

- Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social, cultural e académica.
- Expresarse oralmente de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
- Expresarse por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural.
- Utilizar eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
- Utilizar criticamente e con progresiva autonomía as bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
- Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
- Comprender as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculos para a súa utilización en calquera contexto e situación.
- Coñecer e respectar a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas.
- Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
- Ler con fluidez, consolidar o hábito lector e facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Comprender textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
- Aproximarse ao coñecemento do patrimonio literario e valoralo como un xeito de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.

COMPETENCIAS BÁSICAS DA ETAPA

Competencia en comunicación lingüística

- Adquisición de destrezas que permitan o uso pleno da lingua nun amplo abano de contextos.

Competencia social e cidadá

- Comprensión crítica da realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.
- Adquisición de destrezas para compartir e respectar saberes e referencias culturais.
- Mellora na práctica de normas sociais de convivencia e no emprego da negociación para chegar a acordos.

Competencia no tratamento da información dixital

- Utilización de ferramentas en soportes variados para mellorar as habilidades de obtención de información: dicionarios, correctores ortográficos, enciclopedias, xornais dixitais, bibliotecas virtuais, catálogos de publicacións...
- Adquisición dos coñecementos axeitados para seleccionar, analizar criticamente, organizar, relacionar e sintetizar a información co fin de transformala en coñecemento.

Competencia cultural e artística

- Creación, comprensión, apreciación e valoración con criterio de todo tipo de manifestacións artísticas.
- Coñecemento e valoración da diversidade lingüística e a expresividade popular da fala como unha riqueza cultural.

Competencia para aprender a aprender

- Perfeccionamento da lectura comprensiva.
- Organización das ideas mediante resumos e esquemas.
- Interpretación correcta das informacións lingüísticas dos dicionarios.
- Valoración da lectura e a escrita como fontes de enriquecemento propio.

Autonomía e iniciativa persoal

- Intervención en situacións de comunicación reais ou simuladas.
- Participación en obradoiros de escrita.
- Lectura de obras literarias que estimulen a imaxinación e fomenten a creatividade.
- Uso, de xeito progresivamente autónomo, dos medios de comunicación social, das tecnoloxías da información e da comunicación e da biblioteca para manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas.
- Localización e selección da información.
- Utilización da linguaxe como ferramenta para analizar problemas, elaborar plans e tomar decisións.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS DE 1º DE E.S.O

- Extraer a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais sinxelos de distintos ámbitos, seguindo instrucións para realizar tarefas guiadas de aprendizaxe.
- Extraer a intención comunicativa e a idea xeral de textos escritos sinxelos de distintos ámbitos, seguindo instrucións para realizar tarefas guiadas de aprendizaxe.
- Realizar exposicións e narracións orais planificadas claras e áxiles e participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Elaborar narracións e descrições seguindo un modelo, así como outros textos sinxelos propios da vida cotiá, das relacións sociais e dos medios de comunicación. Planificar e revisar os ditos textos coa axuda do profesorado aplicándolles normas básicas de adecuación, de coherencia, de cohesión, de corrección e de precisión léxica.
- Consultar, baixo a dirección do profesorado, textos en diferentes soportes, co fin de extraer a información solicitada e incorporala ás propias producións.
- Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito dirixido os propios textos.
- Recoñecer, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñecer e usar unha terminoloxía lingüística básica.
- Observar os condicionamentos máis evidentes da valoración e uso social do galego e utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñecer a diversidade lingüística do mundo actual, con especial atención ao contorno peninsular; coñecer e usar os dereitos lingüísticos.
- Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e recoñecendo os trazos xerais do xénero.
- Utilizar os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos xenéricos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar.

CONTIDOS DE 1º DE E.S.O

Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar

Comprensión de textos

- Comprensión de textos propios dos medios de comunicación, especialmente de novas de actualidade próximas aos intereses do alumnado.
- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico, como presentación de tarefas e de instrucións para a súa realización ou breves exposicións orais de temáticas variadas.
- Desenvolvemento de habilidades de escoita activa. Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado e mais no traballo colaborativo.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación, con especial atención ás procedentes dos informativos dos medios de comunicación. Identificación dos usos lingüísticos discriminatorios máis evidentes e procura de alternativas.
- Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.

Produción de textos

- Exposición planificada, clara e ordenada, coa axuda das TIC, de informacións de actualidade que interesen ao alumnado tomadas dos medios de comunicación.
- Narración oral coa axuda dos medios audiovisuais e das TIC a partir dun guión preparado previamente, incluíndo descrições sinxelas, ideas e valoracións relativas aos feitos expostos.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico (pedimento de aclaracións, intercambio de opinións, exposición de conclusións...).
- Coherencia entre comunicación verbal e non verbal na produción dos discursos e presentacións orais.
- Participación en situacións de comunicación reais ou simuladas propias da vida cotiá do alumnado adoptando o rexistro adecuado ás mesmas.

- Valoración do diálogo como medio de resolución de conflitos, intervencións orais respectuosas con quen nos rodea e actitude de cooperación en situacións de aprendizaxe compartida. Desenvolvemento de habilidades de comunicación asertiva aplicadas, por exemplo, á expresión e recepción de sentimentos positivos.
- Interese por producir enunciados correctos e non interferidos dende o punto de vista fonético, fuxindo dos prexuízos que adoitan relacionarse con determinados modelos de lingua oral.

Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir.

Comprensión de textos

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como mensaxes de chat e de correo electrónico, normas e instrucións de uso.
- Comprensión de textos dos medios de comunicación, sobre todo de noticias relacionadas coa vida cotiá, atendendo ao lugar que ocupan na estrutura do xornal, á información dos feitos e aos elementos paratextuais.
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente aos de carácter instrutivo e expositivo (incluídos webs educativos e informacións de dicionarios, glosarios e enciclopedias en diversos soportes).
- Detección do tema e dos subtemas de narracións e aplicación a elas de técnicas de análise do contido de textos escritos: subliñado das ideas principais, elaboración de esquemas que as estruturen visualmente e resumo.
- Utilización dirixida da biblioteca do centro e das TIC para obter tanto información como modelos para a composición escrita.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación, con especial atención ás procedentes das informacións dos xornais. Identificación dos usos lingüísticos discriminatorios máis evidentes e procura de alternativas.
- Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo correctos, incidindo especialmente na adecuación aos patróns fonéticos do galego e na atención aos signos de puntuación.

Produción de textos escritos

- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como instrucións e normas, mensaxes de chat ou de correo electrónico.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación impresos ou dixitais, especialmente noticias.
- Composición de textos propios do ámbito académico, especialmente conclusións sobre tarefas e aprendizaxes efectuadas, resumos, esquemas e exposicións sinxelas.
- Composición de textos narrativos e descritivos.
- Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios... de cada escrito.
- Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- Recoñecemento das intencións comunicativas expresadas a través das modalidades oracionais.
- Recoñecemento e uso reflexivo dos mecanismos de cohesión textual como a deixé persoal, a actualización e a referencia interna de tipo gramatical e mais dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os temporais e explicativos.
- Indución, a partir de usos contextualizados, da diferenza entre palabras flexivas e non flexivas e recoñecemento das categorías gramaticais básicas (substantivo, adxectivo cualificativo, verbo, adverbio), para o perfeccionamento da produción e comprensión textuais.
- Indución das regras de concordancia e das funcións sintácticas principais no seo da oración para a mellora das estruturas na construción e revisión de textos.
- Uso dun léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos identificados nos textos traballados na aula.
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.
- Reflexión básica acerca daqueles aspectos da fonética e da fonoloxía do galego onde poidan producirse interferencias (apertura das vogais de grao medio, n velar, entoación...), exposición a modelos positivos e práctica mediante a lectura de textos.

- Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.
- Interpretación e aproveitamento das informacións lingüísticas que ofrecen os dicionarios e as obras de consulta, especialmente sobre clases de palabras e normativa.

Bloque 4. Lingua e sociedade

- Coñecemento xeral da diversidade lingüística no mundo e no Estado español, valorando positivamente o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- Observación da situación sociolingüística en canto a usos e actitudes no contorno máis próximo (aula, barrio...), con aproximación aos prexuízos lingüísticos máis evidentes.
- Coñecemento da nosa lexislación esencial en materia lingüística no ámbito do ensino e exercicio de reclamación de dereitos lingüísticos como alumno/a por medio de diferentes intervencións orais, en simulacións ou exposicións, e escritas.
- Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo.
- Observación das principais diferenzas, contextuais e formais, entre usos de distintos niveis e rexistros, tanto na oralidade como na escrita.

Bloque 5. Educación literaria

- Selección guiada e lectura orientada de obras adecuadas á idade que estimulen o hábito e pracer lector ao tempo que amplían o coñecemento do mundo.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de poemas recitados ou cantados, captando o uso dos recursos estilísticos principais do nivel semántico e os que conforman o ritmo poético.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de diferentes textos narrativos breves, recoñecendo a funcionalidade dos elementos formais básicos.
- Lectura dramatizada e comprensiva e mais visionamento de pezas teatrais, apreciando os seus compoñentes e procedementos máis relevantes.
- Comparación entre textos literarios e non literarios e dos tres grandes xéneros.
- Creación de textos de intención literaria partindo dos trazos formais dos traballados na aula e das posibilidades lúdico-estéticas da lingua.

- Análise doutras linguaxes estéticas: o cómic.
- Aproveitamento guiado dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais.

- **Lecturas obrigadas:** o alumnado lerá unha obra literaria recomendada polo profesor en cada un dos tres periodos lectivos en que se divide o curso académico, debendo mostrar o aproveitamento desta actividade lectora nos seus aspectos fundamentais e na proba correspondente realizada a tal efecto, valoración positiva imprescindible para alcanzar unha cualificación positiva na asignatura.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DE 1º DE E.S.O

- Extrae a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais sinxelos dos ámbitos social e académico, seguindo instrucións para realizar tarefas guiadas de aprendizaxe.
- Extrae a intención comunicativa e a idea xeral de textos escritos sinxelos dos ámbitos social e académico, seguindo instrucións para realizar tarefas guiadas de aprendizaxe.
- Realiza exposicións e narracións orais planificadas claras e áxiles e participa de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Elabora narracións e descricións seguindo un modelo así como outros textos sinxelos propios da vida cotiá, das relacións sociais e dos medios de comunicación. Planifica e revisa os ditos textos coa axuda do profesorado aplicándolles normas básicas de adecuación, de coherencia, de cohesión, de corrección e de precisión léxica.
- Consulta, baixo a dirección do profesorado, textos en diferentes soportes, co fin de extraer a información solicitada e incorporala ás propias producións.
- Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito dirixido os propios textos.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñece e usa unha terminoloxía lingüística básica.
- Observa os condicionamentos máis evidentes da valoración e uso social do galego e utiliza a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñece a diversidade lingüística do mundo actual, con especial atención ao contorno peninsular; coñece e usa os dereitos lingüísticos.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e recoñecendo os trazos xerais do xénero.
- Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos xenéricos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar.

Nota: A avaliación será continua e as probas escritas incluírán temas relativos aos bloques de sociolingüística, fonética, morfoloxía, léxico e ortografía, así como de literatura e lecturas recomendadas, emitíndose unha cualificación ponderada á vista do resultado global dos exames e da actitude e evolución xeral do alumnado.

PROGRAMACIÓN DE AULA POR UNIDADES (1º E.S.O)

1ª AVALIACIÓN

UNIDADE 1

1. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Identificar as ideas principais dun texto narrativo e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Empregar no seu adecuado contexto a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar os distintos elementos que interveñen en calquera acto de comunicación.
- Diferenciar a linguaxe verbal da non verbal, así como a lingua escrita da lingua oral.
- Recoñecer os nomes das enfermidades máis comúns e das principais especialidades médicas.
- Recoñecer a diferenza entre texto, parágrafo, oración, frase e palabra.
- Comprender a diversidade lingüística existente no mundo.
- Identificar as letras e dígrafos que forman o alfabeto galego.
- Coñecer as características que debe presentar un texto coherente e cohesionado.

1. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Elaboración de traballos en equipo sobre temas de actualidade: recollida de información, análise dos datos e exposición oral planificada.
- Elaboración de textos escritos (carta) tendo en conta a adecuación, a coherencia, a cohesión, e a presentación.
- Ampliación do léxico mediante o traballo con frases feitas.

- Análise, interpretación e recoñecemento dos elementos que interveñen en diferentes actos de comunicación.
- Identificación dos códigos (verbais / non verbais) de diferentes situacións comunicativas.
- Ampliación do léxico propio do campo temático tratado (a saúde e as doenzas).
- Utilización do sufixo *-ite* nos nomes de enfermidades a partir do correspondente étimo latino.
- Recoñecemento de textos, parágrafos, oracións (simples, compostas), frases e palabras a partir dun texto dado.
- Elaboración de oracións compostas a partir de oracións simples.
- Análise das diferentes linguas existentes no mundo e do seu proceso de espallamento ou de substitución.
- Identificación das letras e dígrafos do galego a partir dun texto dado.
- Recoñecemento da coherencia e da cohesión como propiedades imprescindibles que deben posuír todos os textos para que teñan unidade e sentido.

1. c) Contidos

- O proceso comunicativo. Elementos que interveñen no proceso comunicativo.
- A linguaxe. Linguaxe verbal e linguaxe non verbal.
- A lingua. Lingua oral e lingua escrita.
- A saúde e as doenzas.
- O texto, o parágrafo, a oración (simple e composta), a frase, a palabra.
- As linguas do mundo: diversidade lingüística e familias lingüísticas.
- O alfabeto: as letras e os dígrafos.
- Coherencia e cohesión textual.

1. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.

- Recoñece e emprega no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica os distintos elementos que interveñen en calquera acto de comunicación.
- Coñece a diferenza entre a linguaxe verbal e a non verbal, así como entre a lingua escrita e a lingua oral.
- Recoñece os nomes das enfermidades máis comúns e das principais especialidades médicas.
- Recoñece a diferenza entre texto, parágrafo, oración, frase e palabra.
- Comprende a diversidade lingüística existente no mundo.
- Identifica as letras e dígrafos que forman o alfabeto galego.
- Explica cales son as características que debe presentar un texto coherente e cohesionado.

UNIDADE 2

2. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva.
- Identificar as ideas principais e as partes dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Elaborar textos creativos tendo en conta unha estrutura dada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Recoñecer os usos figurados de determinadas palabras.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Recoñecer as características fundamentais dunha narración de tradición oral.
- Identificar a estrutura dun texto narrativo.
- Recoñecer os nomes das partes exteriores da casa.
- Recoñecer o suxeito e o predicado.
- Recoñecer as sílabas tónicas das palabras.
- Explicar cando se deben acentuar e cando non as palabras.
- Recoñecer un texto coherente.

2. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Elaboración de resumos tendo en conta as partes en que se divide un texto.
- Lectura de contos populares e elaboración de textos creativos.
- Investigación e recompilación de información sobre lendas propias de cada comarca.
- Identificación das distintas partes dun texto narrativo, atendendo ao seu desenvolvemento lineal.
- Lectura crítica de textos narrativos sobre temas de actualidade.
- Creación de textos narrativos tendo en conta un tema determinado.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico tratado (a casa por fóra).
- Identificación de sufixos aumentativos, despectivos e diminutivos.

- Identificación e recoñecemento do suxeito e do predicado das oracións, así como das unidades que poden desempeñar estas funcións.
- Uso con corrección das regras de acentuación.
- Elaboración de textos coherentes.

2. c) Contidos

- A narración de tradición oral.
- Características dos textos narrativos: personaxes, espazo, tempo, acontecementos, voz narradora e estrutura.
- As partes do exterior da casa.
- O suxeito: unidades que desempeñan a función de suxeito.
- O predicado: unidades que desempeñan a función de predicado.
- Regras de acentuación ortográfica.
- Palabras monosílabas.
- Palabras agudas, graves e esdrúxulas.
- Ditongo e hiato.
- Características dun texto coherente.

2. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais e as partes dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Elabora textos literarios tendo a conta unha estrutura dada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Recoñece os usos figurados de determinadas palabras.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Recoñece as características fundamentais dunha narración de tradición oral.
- Identifica as diferentes partes da estrutura dun texto narrativo.
- Recoñece os nomes das distintas partes exteriores da casa.
- Recoñece nun texto determinado o suxeito e o predicado.
- Recoñece as sílabas tónicas das palabras.

- Explica cando se deben acentuar e cando non as palabras agudas, graves e esdrúxulas.
- Recoñece un texto coherente.

UNIDADE 3

3. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva.
- Identificar as ideas principais e as partes dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Empregar o léxico con precisión.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar a lingua literaria.
- Diferenciar os xéneros literarios (narrativa, poesía, teatro).
- Distinguir os nomes das partes do corpo humano.
- Recoñecer o complemento directo, o indirecto e o circunstancial nun texto dado, así como as unidades que desempeñan estas funcións.
- Identificar e valorar as distintas linguas da Península Ibérica, así como as semellanzas e diferenzas que existen entre elas.
- Coñecer cando e por que se debe empregar correctamente o til diacrítico.
- Recoñecer as relacións que se establecen entre os distintos elementos dun texto para lograr a cohesión textual.

3. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Identificación dos elementos dun texto narrativo, así como das distintas partes da súa estrutura.
- Elaboración de esquemas e resumos tendo en conta a estrutura característica dunha narración.
- Elaboración de textos narrativos onde se empreguen imaxes de creación propia para describir elementos do contorno do alumno/a.
- Identificación e análise das características da lingua literaria.
- Recoñecemento dos diferentes xéneros literarios (textos narrativos, dramáticos e líricos) a partir das características que presentan.

- Ampliación do léxico propio do campo semántico tratado (as partes do corpo).
- Creación de adxectivos a partir de substantivos engadindo o sufixo *-al* / *-ar*.
- Identificación e recoñecemento dos complementos dunha oración (directo, indirecto, circunstancial), así como das unidades que poden desempeñar estas funcións.
- Interese polas diferentes linguas da Península Ibérica, valorando as súas semellanzas e diferenzas.
- Respecto polas manifestacións lingüísticas da Península distintas do galego.
- Identificación e uso correcto das palabras que levan til diacrítico nos textos de elaboración propia.
- Identificación dos principais mecanismos de cohesión textual.

3. c) Contidos

- Diferenzas entre lingua literaria e lingua non literaria
- As características da lingua literaria.
- Os xéneros literarios, características e diferenzas: textos narrativos, textos dramáticos e textos líricos.
- As partes do corpo humano.
- Os dedos da man.
- A derivación adxectiva a partir de substantivos: o sufixo *-al* / *-ar*.
- O complemento directo: unidades que desempeñan a función de complemento directo.
- Verbos transitivos e verbos intransitivos.
- O complemento indirecto: unidades que desempeñan a función de complemento indirecto.
- O complemento circunstancial: unidades que desempeñan a función de complemento circunstancial.
- As linguas da Península: semellanzas e diferenzas entre o galego, o portugués, o catalán, o castelán e o éuscaro.
- O til diacrítico.
- Procedementos de cohesión textual.

3. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais e as partes dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Emprega o léxico con precisión.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica as peculiaridades que presenta a lingua literaria.
- Diferencia os tres xéneros literarios (narrativa, poesía, teatro).
- Distingue os nomes de cada unha das partes do corpo humano.
- Recoñece o complemento directo, o indirecto e o circunstancial nun texto dado, así como as unidades que desempeñan esas funcións.
- Identifica as distintas linguas da Península Ibérica, así como as semellanzas e diferenzas que existen entre elas.
- Coñece cando e por que se debe empregar correctamente o til diacrítico.
- Recoñece as relacións que se establecen entre os distintos elementos dun texto para lograr a cohesión textual.

UNIDADE 4

4. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (cómic).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Traballar en equipo e buscar información de temas de actualidade, coa finalidade de realizar unha exposición oral planificada.
- Empregar o léxico con precisión.
- Ampliar información sobre autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet que se propoñen.
- Identificar a utilización nos cómics das elipses narrativas, os tipos de plano, as onomatopeas, os signos cinéticos, etc.
- Elaborar un cómic.
- Recoñecer os nomes das partes da cabeza, do ollo e da boca.
- Recoñecer as diferentes clases de substantivos segundo a súa clasificación semántica.
- Comprender o xénero do substantivo e as regras de formación do feminino.
- Comprender o número do substantivo e as regras de formación do plural.
- Recoñecer a frase nominal e a frase substantiva, así como os elementos de que están compostas.
- Recoñecer as sílabas que forman as palabras, e os distintos tipos de palabras dependendo do número de sílabas.
- Diferenciar o ditongo, o tritongo e o hiato.
- Recoñecer e empregar con corrección a anáfora e a deíxe como mecanismos de cohesión textual.

4. b) Competencias básicas

- Comprensión e análise de distintos aspectos dun texto.
- Comprensión do sentido global dun cómic, con identificación dos grandes temas que estean presentes nel.
- Recoñecemento e análise dos elementos que conforman a linguaxe do cómic.

- Construción de sinxelos cómics, utilizándoos como medio para a narración de experiencias ou creacións persoais.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico tratado (a cabeza e os sentidos).
- Creación de adxectivos a partir de substantivos engadindo o sufixo *-udo / -uda*.
- Identificación e clasificación de substantivos dependendo do significado, do xénero e do número.
- Recoñecemento, diferenciación e análise sintáctica de frases nominais e frases substantivas.
- Clasificación das palabras dependendo do número de sílabas que as forman.
- Recoñecemento dos ditongos, tritongos e hiatos.
- Localización e recoñecemento da anáfora e a deíxe, como mecanismos de cohesión textual.

4. c) Contidos

- Os cómics.
- As viñetas, as tiras e as elipses narrativas.
- Encadre e diferentes tipos de plano.
- Diferentes tipos de globo e o seu significado; texto de apoio.
- As onomatopeas e os signos cinéticos.
- Principais pasos para a elaboración dun cómic.
- As partes da cabeza.
- As partes do ollo.
- As partes da boca.
- O sufixo *-udo / -uda*.
- O substantivo.
- Clasificación semántica do substantivo.
- O xénero: substantivos variables e invariables. A formación do feminino.
- O número: a formación do plural.
- Substantivos colectivos.
- A frase nominal e a frase substantiva, elementos que as compoñen.
- A sílaba: sílabas átonas e sílabas tónicas.
- Palabras monosílabas, bisílabas, trisílabas e polisílabas.
- Ditongo, tritongo e hiato.
- Cohesión textual: anáfora (ou repetición) e deíxe.

4. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética.
- Realiza a lectura comprensiva dun cómic.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Realiza traballos en equipo de busca de información de temas de actualidade, con exposición oral na clase.
- Emprega o léxico con precisión.
- Amplía información sobre autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica e explica a utilización das elipses narrativas, os diferentes tipos de plano, as onomatopeas, os signos cinéticos, etc. de diversos cómics.
- Realiza un cómic a partir dunhas instrucións determinadas.
- Recoñece os nomes das partes da cabeza, do ollo e da boca.
- Recoñece as diferentes clases de substantivos segundo a súa clasificación semántica.
- Comprende o xénero do substantivo e as distintas regras de formación do feminino.
- Comprende o número do substantivo e as distintas regras de formación do plural.
- Recoñece a frase nominal e a frase substantiva, e os elementos que as compoñen.
- Recoñece as sílabas que forman as palabras, e os distintos tipos de palabras dependendo do número de sílabas que teñan.
- Diferencia o ditongo, o tritongo e o hiato.
- Recoñece e emprega con corrección a anáfora e a déixe como mecanismos de cohesión textual.

2ª AVALIACIÓN

UNIDADE 5

5. a) Obxectivos didácticos

- Realizar unha lectura comprensiva e crítica de textos xornalísticos.
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Diferenciar os principais xéneros xornalísticos: noticia, crónica, reportaxe, entrevista...
- Recoñecer as distintas seccións dun xornal, segundo o tema que traten.
- Diferenciar as distintas partes da primeira páxina dun xornal.
- Recoñecer as distintas partes en que se estrutura unha noticia.
- Recoñecer o tipo de información (obxectiva ou subxectiva) que nos ofrecen os titulares da noticias.
- Recoñecer os nomes de alimentos e utensilios empregados para comer.
- Identificar os tipos de adxectivos: explicativos e especificativos, así como os graos en que se poden presentar (positivo, comparativo, superlativo).
- Recoñecer a frase adxectiva e os elementos de que está composta.
- Diferenciar os rexistros da lingua e as situacións comunicativas en que debe ser empregado cada un.
- Identificar os casos en que se debe empregar a diérese.
- Recoñecer e usar con corrección a substitución como mecanismo de cohesión textual.

5. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise de distintos aspectos dun texto (textos xornalísticos).
- Identificación das distintas seccións dun xornal e do esquema que deben seguir habitualmente as noticias.

- Análise formal dos titulares periodísticos, distinguindo entre os informativos e os valorativos.
- Observación crítica de distintos formatos de xornais (electrónicos e convencionais), diferenciando a opinión da información e detectando posibles incorreccións formais e estilísticas.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico que se trata (os alimentos).
- Recoñecemento e diferenciación dos distintos tipos de adxectivos (explicativos ou epítetos e especificativos).
- Identificación e formación dos distintos graos que presenta o adxectivo (positivo, comparativo e superlativo).
- Identificación e análise sintáctica de frases adxectivas.
- Recoñecemento dos rexistros da lingua (culto, coloquial e vulgar) e dos contextos en que se debe empregar cada un.
- Uso correcto da diérese.
- Recoñecemento e correcto emprego da substitución como mecanismo de cohesión textual.

5. c) Contidos

- Os xornais.
- Diferenzas entre os principais xéneros xornalísticos: noticia, entrevista, crónica e reportaxe.
- As diferentes seccións dun xornal.
- As partes da primeira páxina dun xornal: sumario, cabeceira, noticia principal, fotografía, publicidade.
- As partes dunha noticia: titulares (antetítulo, subtítulo e título) e texto da noticia (entradiña e corpo).
- Diferenza entre titulares informativos e titulares valorativos.
- Nomes de alimentos e dos instrumentos empregados para comer.
- Os préstamos léxicos.
- O adxectivo.
- Adxectivos explicativos (ou epítetos) e adxectivos especificativos.
- Os distintos graos do adxectivo: positivo, comparativo e superlativo.
- A frase adxectiva, elementos de que está composta.

- Características que presentan os diferentes rexistros da lingua: rexistro culto, rexistro coloquial e rexistro vulgar.
- A xerga.
- A diérese.
- Cohesión textual: a substitución.

5. d) Criterios de avaliación

- Realiza unha lectura comprensiva e crítica de textos xornalísticos.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Diferencia os principais xéneros xornalísticos: noticia, crónica, reportaxe, entrevista...
- Recoñece as distintas seccións dun xornal, segundo cal sexa o tema que traten.
- Diferencia as distintas partes da primeira páxina dun xornal.
- Recoñece as distintas partes en que se estrutura unha noticia.
- Recoñece o tipo de información (obxectiva ou subxectiva) que nos ofrecen os titulares da noticias.
- Recoñece os nomes de distintos alimentos e utensilios empregados para comer.
- Identifica os diferentes tipos de adxectivos: explicativos e especificativos, así como os distintos graos en que se poden presentar (positivo, comparativo, superlativo).
- Recoñece a frase adxectiva e os elementos de que está composta.
- Diferencia os distintos rexistros da lingua e as situacións comunicativas en que debe ser empregado cada un.
- Identifica os casos en que se debe empregar a diérese.
- Recoñece e utiliza con corrección os distintos tipos de substitución como mecanismo de cohesión textual.

UNIDADE 6

6. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto informativo).
- Coa axuda do profesorado, recoñecer e empregar as tecnoloxías da información e da comunicación para recabar información e crear os propios textos.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Recoñecer e empregar no seu contexto adecuado a fraseoloxía.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar e diferenciar as cartas persoais, as cartas á dirección, o correo electrónico e as mensaxes SMS.
- Recoñecer os nomes dos distintos produtos da horta.
- Comprender a diferenza entre os determinantes e os pronomes.
- Identificar as formas dos artigos e a función que desempeñan, así como as contraccións que se producen con determinadas preposicións.
- Identificar as formas dos demostrativos e a función que desempeñan, así como as contraccións que se producen con determinadas preposicións.
- Recoñecer e usar con corrección os grafemas *c*, *z* e *qu*.
- Recoñecer e utilizar con corrección os conectores textuais como mecanismo de cohesión textual.

6. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise de distintos aspectos dun texto (texto informativo).
- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Identificación das distintas partes dun blog.
- Creación dun blog, coa axuda do profesorado.
- Redacción de textos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e corrección.
- Diferenciación e elaboración de distintos tipos de cartas (persoais, á dirección, correo electrónico, SMS...), segundo as características que presenten.

- Ampliación do léxico propio do campo semántico que se trata (os produtos da horta).
- Identificación de determinantes (artigos e demostrativos), así como das contraccións que realizan con algunhas preposicións.
- Uso correcto de *c*, *z* e *qu*.
- Emprego con corrección dos conectores textuais como mecanismos de cohesión textual.

6. c) Contidos

- As cartas.
- Características e diferentes partes das cartas persoais.
- Características das cartas á dirección dun xornal.
- Características e diferentes partes do correo electrónico.
- Características das mensaxes SMS.
- Os produtos da horta.
- Sufixos con valor colectivo.
- Os determinantes. Diferenza entre determinantes e pronomes.
- Os artigos: artigos determinados e artigos indeterminados.
- Contracción do artigo con preposición.
- Os demostrativos.
- Contracción dos demostrativos con preposición.
- Uso de *c*, *z* e *qu*.
- Os conectores textuais.

6. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto informativo.
- Coa axuda do profesorado, reconece e emprega as tecnoloxías da información e da comunicación para recabar información e crear os propios textos.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Reconece e emprega no seu contexto adecuado a fraseoloxía.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.

- Identifica e diferencia as cartas persoais, as cartas á dirección, o correo electrónico e as mensaxes SMS.
- Recoñece os nomes dos distintos produtos da horta.
- Comprende a diferenza entre os determinantes e os pronomes.
- Identifica as formas dos artigos e a función que desempeñan, así como as contraccións que se producen con determinadas preposicións.
- Identifica as formas dos demostrativos e a función que desempeñan, así como as contraccións que se producen con determinadas preposicións.
- Recoñece e usa con corrección os grafemas *c*, *z* e *qu*.
- Recoñece e utiliza con corrección os conectores textuais como mecanismo de cohesión textual.

UNIDADE 7

7. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar textos literarios e descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñecer e empregar no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar a voz narradora de distintos textos narrativos.
- Recoñecer os nomes e o significado de diversos tipos de deportes e de elementos que forman parte do atletismo.
- Identificar as formas e as funcións que desempeñan os posesivos, os numerais e os indefinidos.
- Sinalar distintas situacións da vida cotiá onde se manifesten actitudes de cambio de lingua dependendo do contexto en que se produza o proceso comunicativo.
- Utilizar con corrección o grafema *h*.
- Empregar con corrección a técnica do subliñado que permite resaltar as ideas máis importantes dun texto.

7. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise de distintos aspectos dun texto (texto narrativo).
- Elaboración de textos creativos propios tendo en conta as características dos textos narrativos.
- Elaboración de textos descritivos adecuados ás características propias deste tipo de textos.
- Identificación da voz narradora dun texto narrativo, así como do punto de vista dende o que se conta a historia.

- Elaboración de textos narrativos tendo en conta uns personaxes, un espazo, un tempo e uns acontecementos determinados.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico que se trata (o atletismo).
- Aplicación dos prefixos aprendidos para crear novas palabras derivadas que se incorporarán ao vocabulario.
- Identificación de determinantes (posesivos, numerais e indefinidos), así como as contraccións que algúns deles realizan con certas preposicións.
- Análise da utilización social do galego e do castelán, identificando as normas implícitas que a regulan e desvelando os prexuízos subxacentes.
- Utilización correcta do grafema *h*.
- Aplicación do subliñado como técnica da escrita que permite resaltar as ideas máis importantes dun texto.

7. c) Contidos

- A voz narradora.
- O punto de vista narrativo.
- Narración en terceira persoa e narración en primeira persoa.
- Os deportes: atletismo.
- Os prefixos.
- Os posesivos. Diferenza entre posuidor e posuído.
- Os numerais: cardinais, ordinais, multiplicativos, partitivos e colectivos.
- Os indefinidos.
- As actitudes lingüísticas.
- Uso de *h*.
- Técnicas da escrita: o subliñado.

7. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.

- Elabora textos literarios e descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñece e emprega no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica a voz narradora de distintos textos narrativos.
- Recoñece os nomes e o significado de diversos tipos de deportes e de elementos que forman parte do atletismo.
- Identifica as formas e as funcións que desempeñan os posesivos, os numerais e os indefinidos.
- Sinala distintas situacións da vida cotiá onde se manifesten actitudes de cambio de lingua dependendo do contexto en que se produza o proceso comunicativo.
- Utiliza con corrección o grafema *h*.
- Emprega correctamente a técnica do subliñado para resaltar as ideas máis importantes dun texto.

UNIDADE 8

8. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar textos literarios e descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñecer e empregar no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar os textos descritivos e as distintas clases de descrições.
- Recoñecer os nomes e o significado dos mobles e utensilios de cociña.
- Identificar as formas e as funcións que desempeña o pronome persoal tónico.
- Utilizar con corrección o grafema *r* e o dígrafo *rr*.
- Empregar con corrección a técnica do esquema como forma de organizar de xeito visual as ideas principais e secundarias dun texto.

8. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Elaboración de resumos tendo en conta as partes en que se divide un texto.
- Construción de textos descritivos de carácter persoal, atendendo ás características desta tipoloxía narrativa tratadas na unidade.
- Identificación dos textos descritivos e dos distintos tipos de descrición, así como dos trazos que as definen.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico que se trata (mobles e utensilios de cociña).
- Formación de palabras mediante o sufixo *-eiro*, *-eira*.

- Recoñecemento dos pronomes persoais tónicos e das distintas funcións que poden desempeñar na oración.
- Uso dos pronomes persoais tónicos na produción de textos propios.
- Uso correcto do grafema *r* e do dígrafo *rr*.
- Aplicación do esquema como técnica da escrita que permite visualizar as ideas principais e secundarias dun texto.

8. c) Contidos

- Características dos textos descritivos.
- Descrición obxectiva e descrición subxectiva.
- Principais pasos para realizar unha descrición.
- Os nomes dos mobles e utensilios da cociña.
- O sufixo *-eiro* / *-eira*.
- O pronome persoal tónico. Formas e funcións que desempeña.
- Uso de *r* e *rr*.
- Técnicas da escrita: o esquema.
- A idea principal.

8. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elabora textos literarios e descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñece e emprega no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Amplía información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica os textos descritivos e as distintas clases de descricións.
- Recoñece os nomes e o significado dos mobles e utensilios de cociña.
- Identifica as formas e as funcións que desempeña o pronome persoal tónico.

- Utiliza con corrección o grafema *r* e o dígrafo *rr*.
- Emprega con corrección a técnica do esquema como forma de organizar de xeito visual as ideas principais e secundarias dun texto.

3ª AVALIACIÓN

UNIDADE 9

9. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar textos descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Empregar o léxico con precisión.
- Ampliar información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificar textos dialogados, así como os dous modos fundamentais de representar o diálogo: estilo directo e estilo indirecto.
- Recoñecer os nomes e o significado das estancias e dos mobles dunha casa.
- Identificar as formas do pronome persoal átono e as funcións que desempeña.
- Recoñecer e empregar con corrección o pronome de solidariedade.
- Recoñecer os nomes de lugar de Galicia e reflexionar sobre o negativo proceso de castelánización a que foron sometidos moitos deles.
- Identificar os distintos dialectos do galego e recoñecer os fenómenos máis importantes que os caracterizan.
- Utilizar con corrección os grafemas x e s.
- Empregar con corrección a técnica do resumo como forma de desenvolver as capacidades de síntese, organización de ideas e de expresión escrita.

9. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Elaboración de resumos tendo en conta as partes en que se divide un texto.
- Construción de textos descritivos, atendendo ás características desta tipoloxía.
- Análise crítica da situación social da muller na actualidade.

- Elaboración dun traballo de investigación sobre as difíciles circunstancias que tivo que superar a muller ao longo da historia.
- Identificación dos textos dialóxicos e do estilo directo e mais o indirecto.
- Creación de textos dialogados, empregando as convencións empregadas para a súa plasmación na escrita.
- Ampliación do léxico do campo semántico tratado na unidade (a casa por dentro).
- Recoñecemento do pronome persoal átono, así como das distintas funcións que pode realizar na oración.
- Identificación e uso correcto do pronome de solidariedade.
- Colocación correcta na oración do pronome persoal átono respecto do verbo.
- Análise dos topónimos e dos problemas sociolingüísticos derivados do uso que deles realizan as administracións públicas e as persoas.
- Utilización de mapas para identificar as principais variantes xeográficas da lingua.
- Uso correcto dos grafemas x e s.
- Aplicación do resumo como técnica da escrita que permite recoller nun texto as ideas principais doutro dado.

9. c) Contidos

- Principais características dos textos dialogados.
- Diferenzas entre o estilo directo e o estilo indirecto.
- A entrevista.
- As partes da casa por dentro. Os mobles e as estancias da casa.
- O sufixo *-eiro* / *-eira*.
- O pronome persoal átono. Formas e funcións que desempeña.
- O pronome de solidariedade.
- A correcta colocación do pronome átono.
- Os nomes de lugar.
- Os xentilicios.
- Os dialectos do galego. Principais características dos bloques occidental, central e oriental.
- A gheada e o seseo.
- Uso de x e s.
- Técnicas da escrita: o resumo.

9. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elabora textos descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Emprega o léxico con precisión.
- Amplía información sobre autores e autoras ou temas de interese consultando as páxinas de Internet que se propoñen.
- Identifica textos dialogados, así como os dous modos fundamentais de representar o diálogo: estilo directo e estilo indirecto.
- Recoñece os nomes e o significado das estancias e dos mobles dunha casa.
- Identifica as formas do pronome persoal átono e as funcións que desempeña.
- Recoñece e emprega con corrección o pronome de solidariedade.
- Recoñece os nomes de lugar de Galicia e reflexiona sobre o negativo proceso de castelanización a que foron sometidos moitos deles.
- Identifica os distintos dialectos do galego e recoñece os fenómenos máis importantes que os caracterizan.
- Utiliza con corrección os grafemas x e s.
- Emprega con corrección a técnica do resumo como forma de desenvolver as capacidades de síntese, organización de ideas e de expresión escrita.

UNIDADE 10

10. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto poético).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar textos poéticos a partir dun tema dado.
- Identificar os textos poéticos e as principais características que presentan: ritmo, rima e recursos da linguaxe poética.
- Recoñecer os nomes e o significado de distintas pezas de roupa, do calzado e dos complementos de vestir.
- Identificar as formas do verbo e a diferenza entre verbos regulares e irregulares.
- Clasificar os verbos tendo en conta os morfemas que os compoñen: raíz e desinencias.
- Identificar o tempo e o modo nas distintas formas verbais e empregar con corrección estas variables.
- Utilizar correctamente os grafemas *b* e *v*.
- Empregar con corrección a técnica do mapa conceptual como forma de representar graficamente as ideas ordenadas segundo a importancia.

10. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto poético).
- Lectura en voz alta de textos poéticos, prestando especial atención ao ritmo.
- Recoñecemento das estrofas dun texto poético e definición do seu tema.
- Reflexión, en grupo, sobre o papel que xogan as persoas maiores na sociedade actual e redacción dun texto coas conclusións ás que se chega.
- Localización de diversos procedementos utilizados nos textos poéticos: repetición, encabalgamento, comparación, imaxes e metáforas.
- Identificación de textos poéticos e análise métrica.

- Recoñecemento dos procedementos retóricos máis usuais (imaxe, comparación, etc.) empregados na linguaxe poética.
- Elaboración de textos poéticos de produción propia combinando a expresividade e a creatividade coa inclusión dos recursos poéticos aprendidos.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico que se trata (a roupa, o calzado e os complementos).
- Formación de adxectivos por sufixación a partir de substantivos, adxectivos e verbos.
- Recoñecemento do verbo e das súas conxugacións, así como a diferenciación entre verbos regulares e irregulares.
- Identificación do tempo e do modo a que pertencen as formas verbais.
- Uso correcto dos grafemas *b* e *v*.
- Aplicación do mapa conceptual como técnica da escrita.

10. c) Contidos

- Características dos textos poéticos canto ao contido e á forma.
- O ritmo e a rima.
- Rima consoante, rima asonante e verso libre.
- Principais recursos da linguaxe poética: aliteración, anáfora e paralelismo.
- Caligrama e acróstico.
- Os nomes das pezas de roupa, do calzado e dos complementos de vestir.
- A derivación adxectiva.
- O verbo: diferenza entre verbos regulares e verbos irregulares.
- As tres conxugacións verbais.
- Os morfemas do verbo: raíz e desinencias.
- O tempo verbal e o modo verbal.
- Uso de *b* e *v*.
- Técnicas da escrita: o mapa conceptual.

10. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto poético.

- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elabora textos poéticos a partir dun tema dado.
- Identifica os textos poéticos e as principais características que presentan: ritmo e rima.
- Recoñece os recursos da linguaxe poética.
- Recoñece os nomes e o significado de distintas pezas de roupa, do calzado e dos complementos de vestir.
- Identifica as formas do verbo e a diferenza entre verbos regulares e irregulares.
- Clasifica os verbos tendo en conta os morfemas que os compoñen: raíz e desinencias.
- Identifica o tempo e o modo nas distintas formas verbais e emprega con corrección estas variables.
- Utiliza correctamente os grafemas *b* e *v*.
- Emprega con corrección a técnica do mapa conceptual como forma de representar graficamente as ideas ordenadas segundo a importancia.

UNIDADE 11

11. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar textos descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñecer e empregar no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Identificar os textos instrutivos e as características que os diferencian doutro tipo de textos.
- Recoñecer os nomes e os significados dos elementos que teñen relación co fútbol e co baloncesto.
- Identificar os verbos que presentan alternancias vocálicas e os verbos irregulares.
- Recoñecer e empregar con corrección as formas infinitas (infinitivo, xerundio e participio) e as perífrases verbais.
- Relacionar as perífrases verbais cos significados que posúe cada unha delas.
- Asimilar o concepto de normalización lingüística e relacionalo coa situación en que se atopa o idioma galego.
- Utilizar correctamente o punto, a coma e o punto e coma.
- Empregar con corrección a técnica da revisión dos textos como forma de transmitir a información dun xeito claro e entendible e de detectar posibles erros ortográficos.

11. b) Competencias básicas

- Adquisición de novo léxico mediante a utilización do dicionario.
- Lectura e comprensión de textos (texto narrativo).
- Redacción de textos narrativos tendo en conta as características propias da tipoloxía.
- Elaboración de textos descritivos de creación propia.
- Recoñecemento de castelanismos e substitución pola palabra correcta en galego.
- Substitución de palabras polo sinónimo adecuado segundo o contexto.

- Interpretación dos xiros lingüísticos empregados como eufemismos, tanto na produción escrita como na oral.
- Recoñecemento das características dos textos instrutivos.
- Elaboración de textos instrutivos tendo en conta as características desta tipoloxía.
- Ampliación do léxico propio do campo semántico tratado (deportes de equipo).
- Identificación e análise da orixe dos estranxeirismos nas propias producións e nas alleas.
- Recoñecemento dos verbos que presentan alternancias no presente de indicativo, así como a análise destas.
- Recoñecemento das formas infinitas e das perífrases verbais, así como os diferentes valores que presentan.
- Asimilación do concepto de normalización lingüística relacionándoo coa situación na que se atopa o idioma galego.
- Lectura de textos con especial atención ao uso correcto da puntuación ortográfica (o punto, a coma e o punto e coma).
- Utilización da revisión de textos como técnica da escrita.

11. c) Contidos

- Os textos instrutivos, principais características.
- Función informativa e función apelativa.
- Vocabulario máis empregado nos deportes de equipo: o fútbol e o baloncesto.
- Os estranxeirismos.
- Verbos con alternancias vocálicas.
- Os verbos irregulares.
- Formas infinitas (infinitivo, xerundio, e participio) e perífrases verbais.
- A normalización lingüística.
- Casos en que debe usarse o punto, a coma e o punto e coma.
- Técnicas da escrita: a revisión de textos. O corrector ortográfico dos procesadores de textos.

11. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.

- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elabora textos descritivos tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñece e emprega no seu contexto adecuado a fraseoloxía e os usos figurados de determinadas palabras.
- Identifica os textos instrutivos e as características que os diferencian doutro tipo de textos.
- Recoñece os nomes e os significados dos elementos que teñen relación co fútbol e co baloncesto.
- Identifica os verbos que presentan alternancias vocálicas e os verbos irregulares.
- Recoñece e emprega con corrección as formas infinitas (infinitivo, xerundio e participio) e as perífrases verbais.
- Relaciona as perífrases verbais cos significados que posúen cada unha delas.
- Asimila o concepto de normalización lingüística e relaciónao coa situación na que se atopa o idioma galego.
- Utiliza correctamente o punto, a coma e o punto e coma.
- Emprega con corrección a técnica da revisión dos textos, como forma de transmitir a información dun xeito claro e entendible e de detectar posibles erros ortográficos.

UNIDADE 12

12. a) Obxectivos didácticos

- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Ler textos de forma comprensiva (texto teatral).
- Identificar as ideas principais dun texto e elaborar resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexionar de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elaborar unha escena teatral e representala, tendo en conta as características da representación dos textos teatrais.
- Identificar os textos teatrais e os elementos que forman parte da representación destes textos: escena, personaxes e movemento.
- Recoñecer os nomes e significados dos instrumentos musicais.
- Identificar os adverbios e as frases adverbiais, así como as funcións que desempeñan.
- Identificar as preposicións e as frases preposicionais, así como as funcións que desempeñan.
- Utilizar con corrección os dous puntos e os puntos suspensivos.
- Empregar con corrección a técnica da presentación dos textos, tendo en conta a caligrafía, a limpeza e a disposición do texto.

12. b) Competencias básicas

- Lectura e comprensión de textos (texto teatral).
- Recoñecemento das diferenzas entre os textos teatrais e os narrativos.
- Elaboración dun texto teatral, partindo dunhas situacións establecidas previamente.
- Escenificación de pequenos textos teatrais, co fin de fomentar a expresión das facetas oral, corporal e anímica, e fomentar a creatividade.
- Identificación de textos teatrais e dos distintos elementos que conforman a representación teatral.
- Observación e recoñecemento da música galega producida ao longo da historia.
- Reinterpretación musical da bagaxe cultural herdada da tradición instrumental galega, fomentando a creatividade e a orixinalidade.

- Formación de palabras mediante o sufixo *-ista* e análise dos diferentes significados que este pode achegar á palabra base.
- Recoñecemento de adverbios, locucións adverbiais e frases adverbiais, así como das funcións sintácticas que poden desempeñar na oración.
- Recoñecemento de preposicións, locucións preposicionais e de frases preposicionais, así como dos elementos de que están compostas.
- Corrección de textos con erros de puntuación relativos ao emprego dos dous puntos e dos puntos suspensivos.
- Recoñecemento da presentación dos textos como técnica da escrita que ten en conta a caligrafía, a limpeza e a disposición co fin de mellorar o proceso comunicativo.

12. c) Contidos

- Principais características dos textos teatrais.
- A escena, os personaxes e o movemento.
- A música: nomes de instrumentos musicais.
- O sufixo *-ista*.
- Adverbios e locucións adverbiais. A frase adverbial.
- Preposicións e frases preposicionais.
- Casos en que debe usarse os dous puntos e os puntos suspensivos.
- Técnicas da escrita: a presentación dos textos (caligrafía, limpeza do texto e disposición do texto).

12. d) Criterios de avaliación

- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa o dicionario e a orde alfabética das palabras.
- Realiza unha lectura comprensiva dun texto teatral.
- Identifica as ideas principais dun texto e elabora resumos, esquemas, etc. tendo en conta a corrección lingüística e a presentación coidada.
- Reflexiona de forma crítica sobre os temas que tratan os textos de lectura.
- Elabora unha escena teatral e represéntaa, tendo en conta as características da representación dos textos teatrais.
- Identifica os textos teatrais e os elementos que forman parte da representación destes textos: escena, personaxes e movemento.
- Recoñece os nomes e significados dos instrumentos musicais.

- Identifica os adverbios e as frases adverbiais, así como as funcións que desempeñan.
- Identifica as preposicións e as frases preposicionais, así como as funcións que desempeñan.
- Utiliza con corrección os dous puntos e os puntos suspensivos.
- Emprega con corrección a técnica da presentación dos textos, tendo en conta a caligrafía, a limpeza e a disposición do texto.

PROPOSTA DIDÁCTICA

2º E.S.O

CURSO 2007-2008

OBXECTIVOS XERAIS

1.	Estimar e valorar o galego como idioma propio de Galicia e conseguir que o alumnado considere normal facer uso da lingua galega en todas as situacións.
2.	Coñecer a nosa realidade lingüística e os antecedentes históricos que levaron á situación actual.
3.	Reflexionar sobre as produccions lingüísticas propias e alleas, recoñecendo as súas estruturas básicas e a existencia dunha norma estándar, coa finalidade de acadar unha práctica idiomática correcta.
4.	Coñecer e utilizar con propiedade o léxico axeitado ás necesidades comunicativas e aprendizaxe da súa idade.
5.	Adquirir o dominio da expresión oral (entoación adecuada, axilidade verbal).
6.	Expresarse por escrito con coherencia, corrección e adecuación ás diferentes necesidades comunicativas: texto informativo, resumo, carta persoal, etc.
7.	Ler de maneira expresiva textos de diferente tipo, tanto en prosa como en verso, tendo en conta a entoación, pausas, etc.
8.	Desenvolver a creatividade, a imaxinación e o sentido da estética a través dos textos literarios.
9.	Recoñecer nos textos literarios os recursos formais básicos utilizados.
10.	Recoñecer as diferentes unidades sintácticas nas que se pode segmentar un texto.
11.	Usar correctamente a concordancia, os nexos adecuados e demais estruturas básicas da lingua.
12.	Coñecer e utilizar os diferentes procedementos que nos permiten obter información: enciclopedias, dicionarios, medios de comunicación, etc.
13.	Procurar que o alumnado fale con liberdade e seguridade, sen temor á crítica e vencendo a timidez.
14.	Escoitar con atención e respecto aos demais sen interromper.
15.	Desenvolver o gusto pola lectura como fonte de pracer, ampliación de experiencias e coñecemento do patrimonio cultural.

CONCEPTOS

1ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABALLO		• “A lingua das bolboretas” • “A cidade gris” • “Grieh” • “¡Aleluia!”
	TÉCNICAS		• A comunicación verbal. • Os elementos da comunicación. • A comunicación oral. • A oralidade planificada. • Os textos informativos. • O resumo. • O esquema.
METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• Os oficios e profesións. • O transporte e as viaxes. • Somos iguais, somos diferentes. • Imos á feira.
		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Derivación: sufixos de oficio, profesión, ... • As palabras compostas. • Os prefixos <i>con-</i>, <i>co-</i> • Homonimia.
	MORFOSINTAXE		• A oración. • Tipos de oracións segundo a actitude do emisor. • A frase. • Oración simple e oración composta. • As oracións compostas bipolares. • As oracións compostas por coordinación.
	CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA		• Acentuación. O til diacrítico. • Grupos consonánticos <i>bl/br</i>, <i>pl/pr</i>, <i>pc/pt</i>, <i>fl/fr</i>, <i>cl/cr</i>, <i>ct/cc</i> • Uso de <i>b/v</i>, <i>h</i>. • <i>Nisto, nestas, niso; de meu, de teu, de seu; aquel, aquela, aquelar; dirección, enderezo.</i>
SOCIOLINGÜÍSTICA			• Historia da lingua galega. • Extensión territorial da lingua galega. • As variedades dialectais. • Formación da lingua galega. • Palabras novas, palabras vellas. • Préstamos, barbarismos, interferencias.
TRANSVERSALIDADE			• Coeducación: comportamentos sexistas. • A integración social. • A contaminación ambiental.

LITERATURA	• A literatura medieval. • Os Séculos Escuros. • O Rexurdimento: Rosalía, Curros, Pondal.
------------	---

2ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABALLO		• “Un vampiro en Galicia” • “A doniña cervá” • “A rapaza do circo” • “Pan con chocolate”
	TÉCNICAS		• Procedementos de cohesión textual. • Construcción de textos. • As instrucións. Características destes textos. • Os textos argumentativos.
METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• O parentesco. • As relacións sociais • O cámping. • No instituto.
		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Polisemia. • Antonimia. • Derivación verbal: sufixos –dade, -ismo, -ista.
	MORFOSINTAXE		• Suxeito. • Predicado. • Complemento directo. • Complemento indirecto.
	CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA		• Grupos consonánticos <i>bs</i>+consoante, <i>x</i> [ks]. • Uso de <i>trans-</i> e <i>tras-</i> • <i>Serea/serena/sirena</i>. • <i>Subir/rubir</i>. • <i>Furna/urna</i>.
SOCIOLINGÜÍSTICA			• As linguas de Europa. • A lingua propia de Galicia. • Interferencias lingüísticas. • A lingua galega nos <i>mass media</i>.
TRANSVERSALIDADE			• A integración social. • A interrelación social. • A solidariedade.

LITERATURA	• Ramón Cabanillas. • Castelao. • Álvaro Cunqueiro. • Eduardo Blanco Amor.
------------	---

3ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABALLO		• “Reportaxe páxina web”. • “A tentación de Lanzarote”. • “Adiós ríos, adiós fontes”. • “Quotidianía delirante”.
	TÉCNICAS		• Os textos xornalísticos de opinión. • <i>As cartas á dirección</i>. • O folleto expositivo. • Os textos poéticos. Algúns recursos formais. • A narración en viñetas. As palabras dos cómics. Imaxes en movemento.
METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• <i>Os mass media</i>. • As compras. • Perruquería e imaxe. • A banca.
		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Prefixación. • Campos semánticos. • Sinonimia total e parcial. • Derivación verbal: o sufixo <i>-mento</i>.
	MORFOSINTAXE		• Complemento circunstancial. • Suplemento. • Atributo. • Predicativo. • Modificador.
	CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA		• <i>Rubio/roxo/louro</i>. • <i>Acordar</i>. • <i>Testemuña/testemuño</i>. • <i>Desenvolver/desenrolar</i>.
SOCIOLINGÜÍSTICA			• Unha lingua irmá no sur. • Das cantigas de amigo ao rock bravú.

TRANSVERSALIDADE	• Educación para o consumo. • Educación ambiental. • A distribución mundial da riqueza. • Educación para a saúde.
LITERATURA	• Celso Emilio Ferreiro. • Xosé Neira Vilas. • Uxío Novoneira. • Xosé Luís Méndez Ferrín.

ACTITUDES

1ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABAJO		• “A lingua das bolboretas” • “A cidade gris” • “Grieh” • “¡Aleluia!”
	TÉCNICAS		• A comunicación verbal. • Os elementos da comunicación. • A comunicación oral. • A oralidade planificada. • Os textos informativos. • O resumo. • O esquema.
METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• Os oficios e profesións. • O transporte e as viaxes. • Somos iguais, somos diferentes. • Imos á feira.
		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Derivación: sufixos de oficio, profesión, ... • As palabras compostas. • Os prefixos <i>con-</i>, <i>co-</i> • Homonimia.

	MORFOSINTAXE	• A oración. • Tipos de oracións segundo a actitude do emisor. • A frase. • Oración simple e oración composta. • As oracións compostas bipolares. • As oracións compostas por coordinación.
	CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA	• Acentuación. O til diacrítico. • Grupos consonánticos <i>bl/br, pl/pr, pc/pt, fl/fr, cl/cr, ct/cc</i> • Uso de <i>b/v, h</i>. • <i>Nisto, nestas, niso; de meu, de teu, de seu; aquel, aquela, aquela; dirección, enderezo.</i>
SOCIOLINGÜÍSTICA		• Historia da lingua galega. • Extensión territorial da lingua galega. • As variedades dialectais. • Formación da lingua galega. • Palabras novas, palabras vellas. • Préstamos, barbarismos, interferencias.
TRANSVERSALIDADE		• Coeducación: comportamentos sexistas. • A integración social. • A contaminación ambiental.
LITERATURA		• A literatura medieval. • Os Séculos Escuros. • O Rexurdimento: Rosalía, Curros, Pondal.

2ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABAJO		• “Un vampiro en Galicia” • “A doniña cerva” • “A rapaza do circo” • “Pan con chocolate”
	TÉCNICAS		• Procedementos de cohesión textual. • Construcción de textos. • As instrucións. Características destes textos. • Os textos argumentativos.
METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• O parentesco. • As relacións sociais • O cámping. • No instituto.

		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Polisemia. • Antonimia. • Derivación verbal: sufijos <i>–dade</i>, <i>–ismo</i>, <i>–ista</i>.
		MORFOSINTAXE	• Suxeito. • Predicado. • Complemento directo. • Complemento indirecto.
		CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA	• Grupos consonánticos <i>bs</i>+consoante, x [ks]. • Uso de <i>trans-</i> e <i>tras-</i> • <i>Serea/serena/sirena</i>. • <i>Subir/rubir</i>. • <i>Furna/urna</i>.
SOCIOLINGÜÍSTICA			• As linguas de Europa. • A lingua propia de Galicia. • Interferencias lingüísticas. • A lingua galega nos <i>mass media</i>.
TRANSVERSALIDADE			• A integración social. • A interrelación social. • A solidariedade.
LITERATURA			• Ramón Cabanillas. • Castelao. • Álvaro Cunqueiro. • Eduardo Blanco Amor.

3ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL/ESCRITA	TEXTO DE TRABAJO	• “Reportaxe páxina web”. • “A tentación de Lanzarote”. • “Adiós ríos, adiós fontes”. • “Quotidianía delirante”.
	TÉCNICAS	• Os textos xornalísticos de opinión. • <i>As cartas á dirección</i>. • O folleto expositivo. • Os textos poéticos. Algúns recursos formais. • A narración en viñetas. As palabras dos cómics. Imaxes en movemento.

METALINGÜÍSTICA	LÉXICO	CAMPO SEMÁNTICO	• Os <i>mass media</i>. • As compras. • Perruquería e imaxe. • A banca.
		FORMACIÓN E AMPLIACIÓN	• Prefixación. • Campos semánticos. • Sinonimia total e parcial. • Derivación verbal: o sufixo <i>-mento</i>.
	MORFOSINTAXE		• Complemento circunstancial. • Suplemento. • Atributo. • Predicativo. • Modificador.
	CORRECCIÓN ORTOGRÁFICA		• <i>Rubio/roxo/louro</i>. • <i>Acordar</i>. • <i>Testemuña/testemuño</i>. • <i>Desenvolver/desenrolar</i>.
	SOCIOLINGÜÍSTICA		• Unha lingua irmá no sur. • Das cantigas de amigo ao rock bravú.
TRANSVERSALIDADE			• Educación para o consumo. • Educación ambiental. • A distribución mundial da riqueza. • Educación para a saúde.
LITERATURA			• Celso Emilio Ferreiro. • Xosé Neira Vilas. • Uxío Novoneira. • Xosé Luís Méndez Ferrín.

PROCEDEMENTOS

1ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL - LINGUA ESCRITA	• Utilización de dicionarios xerais de tipo lingüístico para buscar información ortográfica, gramatical, etimolóxica e semántica contextualizada. • Recoñecemento dos elementos que interveñen nun acto de comunicación. • Recoñecemento das diferentes formas da comunicación oral: conversa, coloquio, exposición, entrevista, etc. • Comprensión dos diferentes tipos de textos orais. • Análise de distintos tipos de textos orais e escritos de variada procedencia, nos que se recolla con exactitude o esencial do seu contido. • Participación en diferentes formas de comunicación oral, espontáneas e planificadas, tendo en conta as normas que as rexen. • Produción de textos orais planificados, atendendo á dicción, entoación, propiedade léxica e corrección gramatical, e facéndoo con claridade, coherencia e adecuación ao contexto. • Recoñecemento dos diferentes tipos de textos escritos de carácter informativo. • Práctica da redacción dos diferentes tipos de textos escritos informativos. • Recoñecemento, análise e redacción de diferentes tipos de cartas. • Realización de resumos e esquemas de texto, diferenciando as ideas principais e o tema. • Elaboración de esquemas que faciliten a comprensión e elaboración de textos escritos. • Identificación dos elementos definitorios do conto literario e das características do conto popular presentes nel. • Lectura e análise do contido, da estrutura e da forma de expresión de diferentes textos da tradición literaria galega.
METALINGÜÍSTICA	• Realización de actividades de ampliación do léxico propio do campo semántico tratado. • Recoñecemento dos distintos tipos de oracións, atendendo á actitude do emisor. • Identificación da frase como unidade gramatical, así como das funcións sintácticas que pode desenvolver na estrutura da oración. • Identificación e recoñecemento dos distintos tipos de oracións compostas: bipolares e coordinadas. • Correcto uso das partículas <i>se cadra</i> e <i>quizais</i> para expresar dúbida. • Uso correcto dos grupos consonánticos <i>bl/br</i>, <i>pl/pr</i>, <i>-pc/-pt-</i>, <i>fl/fr</i>, <i>cl/cr</i> e de <i>b</i>, <i>v</i>, <i>h</i>. • Recoñecemento da diferenza de significado e emprego correcto de <i>niso</i>, <i>nestas</i>, <i>niso</i>, <i>de meu</i>, <i>de teu</i> e <i>de seu</i>.
SOCIOLINGÜÍSTICA E TRANSVERSALIDADE	• Análise das diferentes etapas históricas polas que pasou a lingua galega. • Identificación dos elementos nucleares que conforman a lingua galega e de aqueles que se foron agregando co paso do tempo. • Recoñecemento dos préstamos e interferencias que se producen na lingua galega. • Distinción, na lingua oral e escrita, das principais variedades dialectais da lingua galega. • Recoñecemento das relacións entre obras, autores e momento histórico en que xorden. • Análise crítica razoada dos comportamentos sexistas, da discriminación racial e da contaminación ambiental.

2ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL - LINGUA ESCRITA	• Utilización de dicionarios xerais de tipo lingüístico para buscar información ortográfica, gramatical, etimolóxica e semántica contextualizada. • Comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto. • Análise de distintos textos atendendo ao seu grao de cohesión. • Uso correcto dos medios lingüísticos de cohesión textual. • Redacción de instrucións prestando atención á súa estrutura modelo. • Redacción de distintos tipos de textos prestando especial atención á redacción, claridade expositiva e coherencia interna. • Redacción de textos prestando especial atención á súa estrutura por parágrafos. • Redacción de textos argumentativos onde se expresen as ideas propias de xeito lóxico, coherente e ordenado. • Descubrimento das posibilidades expresivas, estéticas e lúdicas da lingua a través da lectura de textos con intención literaria. • Observación dos trazos definitorios da caricatura e do retrato.
METALINGÜÍSTICA	• Realización de actividades de ampliación do léxico propio do campo semántico tratado. • Recoñecemento e análise das palabras homógrafas. • Identificación do suxeito en textos e oracións de diverso tipo. • Recoñecemento dos distintos tipos de oracións segundo o seu predicado. • Correcto uso dos grupos consonánticos <i>bs</i> + <i>consoante</i>, e dos prefixos <i>trans-</i> e <i>tras-</i>. • Creación de antónimos engadindo os prefixos <i>i-</i>, <i>im-</i>, <i>des-</i> e <i>anti-</i>. • Identificación e recoñecemento do complemento directo e do complemento indirecto nunha oración. • Recoñecemento das diferenzas de significado e uso de <i>subir/rubir</i>, <i>furna/urna</i>, <i>serea/serena/sirena</i>. • Recoñecemento dos distintos significados de <i>aportar</i>. • Utilización do sufixo <i>-axe</i>. • Emprego dos sufixos <i>-ismo</i> para a formación de substantivos e <i>-ista</i> para a formación de adxectivos. • Uso correcto das normas ortográficas e gramaticais na redacción de textos de autoría propia.
SOCIOLINGÜÍSTICA E TRANSVERSALIDADE	• Recoñecemento dos préstamos e interferencias que se producen na lingua galega. • Recoñecemento das relacións entre as obras, autores e momento histórico no que xorden. • Utilización de mapas para a comprensión da variedade lingüística existente en Europa. • Observación e análise dos comportamentos que serven para comprender as normas que regulan o uso social da lingua galega, xulgando criticamente as súas motivacións. • Observación dos distintos medios de comunicación e reflexión sobre os que empregan a lingua galega. • Análise crítica razoada da interrelación social e a solidariedade.

3ª AVALIACIÓN

LINGUA ORAL - LINGUA ESCRITA	• Utilización de dicionarios xerais de tipo lingüístico para buscar información ortográfica, gramatical, etimolóxica e semántica contextualizada. • Produción de textos de carácter persoal, atendendo a: ordenación lóxica, claridade e coherencia, propiedade léxica, corrección gramatical, ortografía e presentación externa. • Análise das mensaxes que transmiten os textos escritos de opinión, prestando especial atención ás estratexias utilizadas para influír no público. • Lectura e audición de textos en lingua portuguesa, recoñecendo as semellanzas e diferenzas coa lingua galega. • Comparación de distintos folletos expositivos que presenten informacións de forma sinxela, ordenada e clara. • Lectura expresiva (entoación, pausas, énfase, etc.) de textos poéticos • Recoñecemento dos procesos retóricos máis usuais: imaxes, comparacións, personificacións, selección léxica, etc. • Creación de sinxelos textos poéticos, respectando as súas pautas formais. • Comprensión do sentido global dun texto poético, coa identificación dos grandes temas presentes nel. • Análise de textos poéticos e comprensión da función que desempeñan os diferentes recursos formais. • Recoñecemento e análise das características propias das linguaxes verboicónicas empregada polo cómic. • Identificación dos tipos de plano: xeral, enteiro, americano, medio, plano, detalle, picado e contrapicado. • Lectura de cómics identificando as imaxes en movemento e as metáforas visuais. • Interpretación da información contida nas etiquetas de produtos alimenticios.
METALINGÜÍSTICA	• Realización de actividades de ampliación do léxico propio do campo semántico tratado. • Emprego de locucións prepositivas como método para o enriquecemento do vocabulario. • Elaboración de oracións seguindo unha orde lóxica e coherente. • Uso correcto de <i>rubio/roxo/louro</i>, <i>testemuña/testemuño</i>, <i>desenvolver/desenrolar</i>, <i>acordar</i>. • Uso correcto das conxuncións dentro das oracións. • Identificación dos pronomes de solidariedade. • Formación de substantivos abstractos de acción a partir de bases verbais. • Recoñecemento do suplemento como estrutura sintáctica. • Distinción dos atributos e dos complementos predicativos e das unidades que desempeñan esas funcións. • Recoñecemento das funcións sintácticas que realiza o modificador e os distintos tipos de unidades que funcionan como tal.
SOCIOLINGÜÍSTICA E TRANSVERSALIDADE	• Aceptación razoada das normas de funcionamento da lingua. • Recoñecemento das relacións entre as obras, os autores e o momento histórico no que xorden. • Valoración do patrimonio oral e escrito galego como un ben colectivo que merece manterse vivo. • Análise da evolución musical que sufriu Galicia ao longo dos séculos, escoitando distintos tipos de estilos musicais de todos os tempos. • Análise crítica razoada do fenómeno da globalización dende diversas perspectivas, do consumismo, da educación ambiental e da educación para a saúde.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

16	Utilizar a lingua galega oralmente e por escrito, da forma máis axeitada á situación comunicativa.
17	Utilizar a lingua galega oralmente e por escrito para elaborar todo tipo de producións (descricións, narracións, diálogos, etc..) atendendo ás diferentes estruturas formais.
18	Utilizar a lingua galega para elaborar información, respectando as convencións ortográficas, a partir dos medios de comunicación tradicionais e das novas tecnoloxías.
19	Integrar os vínculos que se establecen entre a persoa, o territorio, a cultura e a lingua.
20	Identificar os fenómenos de contacto da lingua galega con outras linguas.
21	Integrar os elementos formais e os mecanismos da lingua nas propias producións, atendendo á adecuación das estruturas morfolóxicas e sintácticas.
22	Integrar informacións escritas procedentes de textos diversos referidos a un mesmo tema, coa finalidade de elaborar un texto de síntese que reflecta as informacións e os puntos de vista principais, así como as propias opinións.
23	Elaborar un resumo dunha exposición ou debate oral sobre un tema determinado.
24	Debater sobre un tema, tras a busca e selección de información, establecendo unha liña argumentativa propia e respectando as regras sociocomunicativas e pragmáticas que rexen o debate.
25.	Identificar o xénero ao que pertence unha obra literaria, recoñecer os seus elementos estruturais e os recursos estilísticos básicos e emitir opinión valorativa sobre ela.
26.	Producir textos escritos de diferente tipoloxía (narrativa, descritiva, expositiva, argumentativa, etc..), prestando atención á situación comunicativa e aos criterios de corrección establecidos.

PROPOSTA DIDÁCTICA

3º E.S.O

CURSO 2007-2008

INTRODUCCIÓN

A área de Lingua galega e literatura na ESO ten como finalidade fundamental o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado e está orientada cara aos seguintes aspectos:

- Aprendizaxe instrumental do idioma.
- Capacidade para interaccionar adecuadamente en diferentes situacións comunicativas (ámbito escolar, social, cultural e profesional) mediante o emprego de mensaxes orais e escritas.
- Comprensión da realidade lingüística de Galicia, adoptando unha actitude de aprecio pola sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social.

A ESO debe favorecer o uso funcional da lingua como instrumento de comunicación oral e escrita e de representación, así como a conciencia crítica sobre a situación do idioma e a súa permanencia histórica.

Os bloques de comunicación oral e escrita céntranse sobre todo no traballo lingüístico das relacións interpersoais e sociais e nas habilidades comunicativas precisas en todas as áreas curriculares, así como no emprego activo dos medios de comunicación e das tecnoloxías da sociedade da información.

Canto ao bloque de funcionamento da lingua, a unidade lingüística fundamental terá que ser o discurso, e as propiedades textuais son un dos piares básicos. A formación lingüística ten un carácter continuo ao longo das diversas etapas educativas e non existen tanto diferenzas de contidos, canto diferenzas na intensidade con que se traballan. Malia este carácter progresivo na aprendizaxe (que ten sido descrito coa metáfora da espiral), na proposta optouse por presentar contidos separados para cada curso, aínda que na práctica destrezas e coñecementos comparezan conxuntamente. Consideramos importante que a aprendizaxe da lingua oral e da lingua escrita se efectúen en estreita relación, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia, etc.) aparecen reflectidas na segunda. Así pois, o traballo basearase en actividades interdependentes e complementarias relacionadas coa comprensión e a expresión de enunciados orais e a comprensión e a produción de textos escritos.

No bloque de lingua e sociedade incídese na lingua como transmisora de significados culturais. O alumnado debe comprender e valorar a realidade plurilingüe en que nos movemos, superando os prexuízos que bloquean o uso do galego en determinados

contextos ou con determinadas persoas e encarando os condicionamentos sociolingüísticos derivados do proceso de minorización que sofre.

A literatura debe ser abordada dende diferentes perspectivas, de xeito que contribúa á capacitación comunicativa do alumnado ao fornecerlle modelos de lingua apropiados e creativos. A incorporación ao estudo da materia do importante papel que os medios de comunicación teñen na sociedade actual achega novas técnicas de traballo (procura de información en redes informáticas, uso dos correctores ortográficos, etc.) que veñen sumarse ás estratexias tradicionais (uso dos dicionarios, bibliotecas, etc.). E, nesa aprendizaxe multifuncional da lingua, ten un papel de relevo a dimensión estética que representa a literatura. O camiño máis axeitado para achegarse a ela é a lectura, como fonte de pracer e de formación, a partir de textos que resulten de interese para alumnas e alumnos, e como manifestación dunha cultura diferenciada.

Na práctica da aula é preciso integrar procedementos, conceptos e actitudes, ademais de traballar as capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir de forma comprensiva).

A aprendizaxe lingüística non se fai só na clase de lingua galega e literatura, senón que outros axentes, como os medios de comunicación, a familia, os compañeiros/as e os profesores/as doutras áreas, inciden na adquisición das habilidades comunicativas do alumnado. Esta aprendizaxe non formal presentará resultados moi diferentes en función das características sociolingüísticas do estudantado. Faise necesario, polo tanto, partir da análise da realidade de cada centro, de maneira que estas variables se teñan en conta para atender á diversidade e se deseñen aprendizaxes válidas para todos e cada un dos alumnos e alumnas. En calquera caso, recoméndase poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas; aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como as tecnoloxías da información e da comunicación que o centro poña a disposición da comunidade educativa, e mais fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborativo do alumnado.

En relación coa aprendizaxe non formal da lingua, cabe sinalar tamén que cumprirá traballar en equipo co resto do profesorado para converter o centro nun lugar que ofrezca contextos comunicativos diversos en galego que lle fornezan ao alumnado modelos lingüísticos adecuados a cada situación e favorezan as interaccións entre iguais de maneira organizada. O traballo por proxectos que impliquen varias disciplinas é, neste sentido, de grande utilidade. Fundamentalmente, é preciso asegurar a coordinación do profesorado de lingua galega co que imparte as outras linguas no centro: faise preciso buscar a complementariedade das programacións e evitar repeticións innecesarias dos aspectos máis teóricos, o uso de terminoloxías diverxentes para referirse aos mesmos fenómenos, causa

de enorme confusión, etc. Sobre todo, hai que buscar a maneira de rendibilizar os coñecementos lingüísticos e literarios que ten o estudantado, aproveitando todos os contidos adquiridos nunha das materias para a aprendizaxe das outras. Unha proposta didáctica integradora das distintas linguas do centro asegura a transferencia de saberes entre elas.

Todas as materias do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria precisan da linguaxe, tanto para seren transmitidas como para seren adquiridas. En consecuencia, desenvolver as capacidades lingüísticas, e os obxectivos da materia, non debe ser responsabilidade exclusiva do profesorado de Lingua galega e literatura, senón preocupación compartida por todo o equipo educativo.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS DA ETAPA

- Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social, cultural e académica.
- Expresarse oralmente de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
- Expresarse por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural.
- Utilizar eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
- Utilizar criticamente e con progresiva autonomía as bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
- Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
- Comprender as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculos para a súa utilización en calquera contexto e situación.
- Coñecer e respectar a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas.
- Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
- Ler con fluidez, consolidar o hábito lector e facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Comprender textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
- Aproximarse ao coñecemento do patrimonio literario e valoralo como un xeito de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.

COMPETENCIAS BÁSICAS DA ETAPA

Competencia en comunicación lingüística

- Adquisición de destrezas que permitan o uso pleno da lingua nun amplo abano de contextos.

Competencia social e cidadá

- Comprensión crítica da realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.
- Adquisición de destrezas para compartir e respectar saberes e referencias culturais.
- Mellora na práctica de normas sociais de convivencia e no emprego da negociación para chegar a acordos.

Competencia no tratamento da información dixital

- Utilización de ferramentas en soportes variados para mellorar as habilidades de obtención de información: dicionarios, correctores ortográficos, enciclopedias, xornais dixitais, bibliotecas virtuais, catálogos de publicacións...
- Adquisición dos coñecementos axeitados para seleccionar, analizar criticamente, organizar, relacionar e sintetizar a información co fin de transformala en coñecemento.

Competencia cultural e artística

- Creación, comprensión, apreciación e valoración con criterio de todo tipo de manifestacións artísticas.
- Coñecemento e valoración da diversidade lingüística e a expresividade popular da fala como unha riqueza cultural.

Competencia para aprender a aprender

- Perfeccionamento da lectura comprensiva.
- Organización das ideas mediante resumos e esquemas.
- Interpretación correcta das informacións lingüísticas dos dicionarios.
- Valoración da lectura e a escrita como fontes de enriquecemento propio.

Autonomía e iniciativa persoal

- Intervención en situacións de comunicación reais ou simuladas.
- Participación en obradoiros de escrita.
- Lectura de obras literarias que estimulen a imaxinación e fomenten a creatividade.
- Uso, de xeito progresivamente autónomo, dos medios de comunicación social, das tecnoloxías da información e da comunicación e da biblioteca para manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas.
- Localización e selección da información.
- Utilización da linguaxe como ferramenta para analizar problemas, elaborar plans e tomar decisións.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS DE 3º DE E.S.O

- Comprender a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias de textos propios dos medios de comunicación audiovisual. Seguir e recoller resumidamente o desenvolvemento oral dunha exposición académica.
- Identificar e contrastar o propósito comunicativo en textos escritos do ámbito público e dos medios de comunicación, así como da vida académica, analizando criticamente os seus contidos, interpretando as connotacións e mensaxes implícitas que deles se deduzan e inferindo o tema principal e os secundarios. Comprender e seguir as instrucións que regulan a vida social e os procesos de aprendizaxe complexos.
- Realizar exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade contrastando os diferentes puntos de vista e opinións expresadas en distintos medios audiovisuais. Participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen e adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribir textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico, usando con progresiva liberdade os modelos propostos na aula. Planificar e revisar os ditos textos de maneira case autónoma para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.
- Consultar de maneira case autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar e analizar criticamente a información relevante para integrala nas propias producións, especialmente en traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñecer, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua, e coñecer e usar a terminoloxía lingüística adecuada.
- Identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega anterior ao século XX; extraer os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñecer as causas da diversidade lingüística e dos procesos sociolingüísticos e mais coñecer e facer uso dos dereitos nesta materia.

- Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e valorando a estrutura, o punto de vista e o emprego da linguaxe.
- Utilizar os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente á relación co contexto, á evolución dos xéneros, formas e estilos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar; explicar as relacións das obras co contexto histórico e literario en que aparecen e os autores máis relevantes, realizando un traballo de información e de síntese ou de resolución de problemas.

CONTIDOS DE 3º DE E.S.O

Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar

Comprensión de textos

- Comprensión de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención ás entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes.
- Análise encamiñada á comprensión e á valoración crítica da comunicación televisiva e da radiofónica coas súas especificidades.
- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico, como presentación de tarefas e de instrucións para a súa realización, intervencións en simposios ou exposicións orais de temáticas variadas.
- Desenvolvemento de habilidades de escoita activa. Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado e mais no traballo colaborativo.

- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención ás procedentes das entrevistas, noticias, reportaxes e crónicas. Recoñecemento dos usos lingüísticos discriminatorios, detección dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas que se incorporen con progresiva autonomía ás propias producións.
- Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.

Produción de textos

- Exposición planificada, clara e ordenada sobre temas de actualidade que interesen ao alumnado tomadas dos medios de comunicación, contrastando os diferentes puntos de vista e opinións neles expresadas e axudándose dos medios audiovisuais e das TIC.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico (achega de propostas e de información, intercambio de opinións, breve exposición de traballos coa axuda dos medios audiovisuais e das TIC, informes sobre as tarefas realizadas...).
- Participación en entrevistas e simposios simulados, así como en situacións de comunicación propias da vida cotiá do alumnado, adoptando o rexistro adecuado ás mesmas.
- Uso consciente dos elementos paraverbais (volume de voz, velocidade, pausas, entoación) e non verbais (xestos, movementos...) na intervención oral planificada.
- Valoración do diálogo como medio de resolución de conflitos, intervencións orais respectuosas con quen nos rodea e actitude de cooperación en situacións de aprendizaxe compartida. Desenvolvemento de habilidades de comunicación asertiva (por exemplo, á hora de formular e reaccionar a críticas).
- Interese por producir enunciados correctos e non interferidos dende o punto de vista fonético, fuxindo dos prexuízos que adoitan relacionarse con determinados modelos de lingua oral.

Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir.

Comprensión de textos

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como actas de reunión, regulamentos...
- Comprensión de textos dos medios de comunicación, recoñecendo as diferenzas entre información e opinión en entrevistas, crónicas, reportaxes...
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente aos de carácter instrutivo e expositivo (incluídos webs educativos e informacións de dicionarios, glosarios e enciclopedias en diversos soportes).
- Detección do tema e dos subtemas de textos expositivos e aplicación a estes de técnicas de análise do contido de textos escritos: subliñado das ideas principais elaboración de esquemas que as estruturen visualmente e resumo.
- Utilización practicamente autónoma da biblioteca e das TIC para obter, organizar e seleccionar a información.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación, con especial atención ás procedentes de reportaxes, crónicas ou entrevistas dos medios de comunicación. Recoñecemento dos usos lingüísticos discriminatorios, detección dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas que se incorporen con progresiva autonomía ás propias producións.
- Lectura en voz alta adecuada aos patróns fonéticos do galego (entoación, fonética sintáctica...) e fluidez lectora que favoreza a comprensión dos textos traballados na aula.

Producción de textos escritos

- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como actas de reunión, solicitudes, etc.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación en soporte papel ou dixital, fundamentalmente entrevistas, crónicas e reportaxes.
- Composición, en soporte papel e dixital, de textos, sobre todo expositivos, propios do ámbito académico, elaborados a partir de información obtida en distintas fontes. Elaboración de proxectos e de informes sobre tarefas e sobre aprendizaxes.

- Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios, soporte... de cada escrito.
- Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- Revisión da adecuación de textos alleos e propios, con recoñecemento das intencións comunicativas expresadas a través dos modos e perífrases verbais.
- Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os presentativos, secuenciadores e de adición, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a referencia interna de tipo léxico, sobre todo a hiperonimia e a nominalización; análise e aplicación da función cohesiva das familias léxicas.
- Recoñecemento, sobre usos contextualizados, dos mecanismos de formación de palabras (derivación e composición), para o perfeccionamento da comprensión e produción textuais.
- Recoñecemento da diferenza entre funcións sintácticas e unidades que as desempeñan (incluíndo as que teñen forma oracional), de cara á mellora das estruturas na construción e revisión de textos, con emprego dunha terminoloxía sintáctica axeitada.
- Uso dun léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos identificados nos textos traballados na aula.
- Identificación e revisión da estrutura do texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en diferentes textos expositivos, alleos e propios.
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.
- Reflexión básica acerca daqueles aspectos da fonética e da fonoloxía do galego onde poidan producirse interferencias (apertura das vogais de grao medio, n velar, entoación...), exposición a modelos positivos e aplicación práctica nas interaccións orais espontáneas.
- Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.

- Interpretación e aproveitamento das informacións lingüísticas que ofrecen os dicionarios e as obras de consulta, especialmente sobre formación de palabras, familias léxicas e normativa.

Bloque 4. Lingua e sociedade

- Coñecemento xeral e concreción no marco peninsular das causas que contribúen á formación, expansión, transformación, minorización, substitución e normalización das linguas, con manexo e interpretación de mapas, táboas, textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación. Valoración positiva do plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- Coñecemento xeral da formación da lingua galega e das distintas etapas da súa historia social ata o século XIX, con manexo de textos da época e información dos medios e tecnoloxías da comunicación. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.
- Comprensión da situación sociolingüística galega a través da abordaxe dos fenómenos de contacto de linguas (bilingüismo, diglosia, conflito lingüístico, interferencias...), desenvolvendo proxectos de traballo, con emprego dos medios audiovisuais e das TIC, que permitan enfrontar prexuízos lingüísticos.
- Coñecemento da nosa lexislación esencial en materia lingüística referida aos medios de comunicación e exercicio de reclamación de dereitos lingüísticos como usuario/a por medio de diferentes intervencións orais, en simulacións ou debates, e escritas (cartas, solicitudes...).
- Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo.
- Recoñecemento das características contextuais e formais dos distintos niveis e rexistros, aplicación segundo as circunstancias da situación comunicativa e valoración da necesidade de adecuarse a elas.

Bloque 5. Educación literaria

- Selección e lectura autónoma de obras adecuadas á idade que estimulen o hábito e pracer lector ao tempo que amplían o coñecemento do mundo, especialmente da nosa realidade histórico-cultural anterior ao século XX.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de textos poéticos recitados ou cantados da literatura galega desde a Idade Media ao século XIX e da popular, comentando as motivacións e o tratamento das temáticas máis recorrentes en distintos períodos e a funcionalidade das sucesivas formas e recursos estéticos.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de prosa galega anterior ao século XX, así como de contos e lendas populares, recoñecendo as diversas concepcións da narrativa e os procedementos asociados.
- Lectura dramatizada e comprensiva e mais visionamento de fragmentos do teatro galego anterior ao século XX, observando as súas características.
- Desenvolvemento de tarefas colectivas pouco complexas ou elaboración de traballos sinxelos, ambos sobre as lecturas e o seu contexto (etapas, cultura e ambiente literarios, axentes, etc.), entendendo o influxo determinante das circunstancias históricas e da situación sociolingüística na evolución do sistema literario galego.
- Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.
- Análise doutras linguaxes estéticas: o cinema.
- Aproveitamento progresivamente autónomo dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais.

- **Lecturas obrigadas:** o alumnado lerá unha obra literaria recomendada polo profesor en cada un dos tres periodos lectivos en que se divide o curso académico, debendo mostrar o aproveitamento desta actividade lectora na proba correspondente realizada a tal efecto, valoración positiva imprescindible para alcanzar unha cualificación positiva na asignatura.

CRITERIOS XERAIS DE AVALIACIÓN DE 3º DE E.S.O

- Comprende a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias de textos propios dos medios de comunicación audiovisual. Así mesmo, é quen de seguir e recoller resumidamente o desenvolvemento oral dunha exposición académica.
- Identifica e contrasta o propósito comunicativo en textos escritos do ámbito público e dos medios de comunicación, así como da vida académica, analizando criticamente os seus contidos, interpretando as connotacións e mensaxes implícitas que deles se deduzan e inferindo o tema principal e os secundarios. Comprende e segue as instrucións que regulan a vida social e os procesos de aprendizaxe complexos.
- Realiza exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade contrastando os diferentes puntos de vista e opinións expresadas en distintos medios audiovisuais. Participa de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribe textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico, usando con progresiva liberdade os modelos propostos na aula. Planifica e revisa os ditos textos de maneira case autónoma para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.
- Consulta de maneira case autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar e analizar criticamente a información relevante para integrala nas propias producións, especialmente en traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua, e coñece e usa a terminoloxía lingüística adecuada.
- Identifica as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega anterior ao século XX; extrae os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utiliza a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.

- Recoñece as causas da diversidade lingüística e dos procesos sociolingüísticos e mais coñece e fai uso dos dereitos nesta materia.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e valorando a estrutura, o punto de vista e o emprego da linguaxe.
- Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente á relación co contexto, á evolución dos xéneros, formas e estilos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar; explica as relacións das obras co contexto histórico e literario en que aparecen e os autores máis relevantes, realizando un traballo de información e de síntese ou de resolución de problemas.

Nota: A avaliación será continua e as probas escritas incluírán temas relativos aos bloques de sociolingüística, fonética, morfoloxía, léxico e ortografía, así como de literatura e lecturas recomendadas, emitíndose unha cualificación ponderada á vista do resultado global dos exames e da actitude e evolución xeral do alumnado.

UNIDADES DIDÁCTICAS (3º E.S.O)

1ª avaliación

UNIDADE 1

1. a) Obxectivos didácticos

- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Identificar as ideas principais dun texto.
- Buscar información sobre temas determinados utilizando diversos medios informativos e organizala coa finalidade de realizar un debate.
- Elaborar textos de opinión sobre un tema determinado.
- Utilizar de forma correcta as formas dos verbos con alternancia vocálica.
- Utilizar con corrección o til diacrítico.
- Ampliar información sobre determinados autores ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Recoñecer os distintos elementos que interveñen en calquera situación comunicativa.

- Identificar as diversas clases de textos, así como as funcións da linguaxe que presenta cada texto.
- Recoñecer unha acta e unha solicitude e redactar este tipo de textos para conseguir determinadas finalidades.
- Recoñecer os nomes e significados dos distintos elementos que forman parte da paisaxe natural.
- Identificar os distintos tipos de morfemas que compoñen as palabras.
- Recoñecer as grafías, dígrafos e fonemas do galego, así como os nomes das distintas grafías e dígrafos.
- Recoñecer as distintas linguas existentes na Península e concederlles a importancia que posúen.

1. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto narrativo).
- Busca de información sobre determinados temas utilizando diversos medios.
- Participación nun debate oral organizado, amosando unha actitude de interese, cooperación e respecto cara ás intervencións de quen fala.
- Elaboración de textos de opinión sobre un tema determinado, tendo en conta a coherencia, a cohesión e a presentación.
- Ampliación da información sobre determinados autores e autoras ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Identificación das diversas clases de textos, así como as funcións da linguaxe que presenta cada texto.
- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: actas de reunión e solicitudes.
- Utilización dun léxico amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático sobre a paisaxe natural.
- Identificación dos distintos tipos de morfemas que compoñen as palabras.
- Recoñecemento das grafías, dígrafos e fonemas do galego, así como dos nomes das distintas grafías e dígrafos.
- Coñecemento das distintas linguas existentes na Península e valoración do plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.

1. c) Contidos

- O proceso de creación dun texto: intención comunicativa e contexto.
- As diversas clases de textos. As funcións da linguaxe.
- Os textos formalizados: definición e características das actas e das solicitudes.
- A paisaxe natural.
- Morfoloxía da palabra: lexemas e morfemas.
- Diferenza entre morfemas flexivos e derivativos (prefixos e sufixos).
- Diferenza entre sufixos alterativos e derivativos.
- Clases de palabras segundo a morfoloxía (simples, derivadas, compostas e parasintéticas).
- As familias léxicas (regulares e irregulares).
- O alfabeto. Definición de grafema, dígrafo e fonema.
- As linguas da Península. O purilingüismo.

1. d) Criterios de avaliación

- Realiza unha lectura comprensiva dun texto narrativo.
- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Identifica e sintetiza as ideas principais dun texto.
- Busca información e participa en debates orais organizados, amosando unha actitude de interese, cooperación e respecto cara ás intervencións de quen fala.
- Elabora textos de opinión sobre un tema determinado, tendo en conta a coherencia, a cohesión e a presentación.
- Utiliza con corrección as formas dos verbos con alternancia vocálica.
- Utiliza con corrección o til diacrítico.
- Amplía información sobre determinados autores ou temas de interese consultando páxinas de Internet.
- Recoñece os elementos que interveñen nas situacións comunicativas.
- Identifica as diversas clases de textos, así como as funcións da linguaxe que presenta cada texto.
- Recoñece e compón textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, tales como as actas de reunión e as solicitudes.
- Recoñece e utiliza con precisión léxica os nomes e significados dos distintos elementos que forman parte da paisaxe natural.
- Identifica os distintos tipos de morfemas que compoñen as palabras.

- Recoñece as grafías, dígrafos e fonemas do galego.
- Recoñece as linguas existentes na Península e valora o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.

UNIDADE 2

2. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer o contexto socioeconómico e valorar os cancioneros onde se atopan as manifestacións literarias da Idade Media.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Realizar o resumo dun texto, tendo en conta a adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Elaborar textos xornalísticos (noticias) tendo en conta as características desa tipoloxía.
- Participar nun debate oral organizado, amosando interese, cooperación e respecto cara ás intervencións de quen fala.
- Coñecer e analizar os textos narrativos e os seus principais elementos constitutivos.
- Recoñecer e empregar con corrección os nomes dos elementos que forman parte do medio rural.
- Coñecer as principais características formais do substantivo e empregar con corrección o xénero e o número.
- Identificar os elementos que compoñen as frases nominais e substantivas, así como as funcións que desempeñan na cláusula.
- Coñecer o sistema vocálico e o sistema consonántico e clasificar os fonemas segundo o punto e o modo de articulación e a vibración ou non das cordas vocais.
- Coñecer as características da lingua empregada nas cantigas medievais e reflexionar sobre as diferenzas existentes respecto do galego actual.
- escoitar, mediante o emprego das TIC, manifestacións literarias medievais e reparar na diferenza de pronuncia respecto da lingua actual.

2. b) Competencias básicas

- Coñecemento do contexto socioeconómico e cultural de Galicia durante a Idade Media e relación coa literatura realizada naquela época.
- Recoñecemento dos principais cancioneros medievais da literatura galego-portuguesa.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto narrativo).

- Elaboración dun resumo dun texto narrativo.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación.
- Participación nun debate oral organizado, amosando unha actitude de interese, cooperación e respecto cara ás intervencións de quen fala.
- Recoñecemento dos textos narrativos e dos principais elementos que os caracterizan.
- Utilización dun léxico amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático sobre o medio rural.
- Utilización adecuada do xénero e o número dos substantivos.
- Recoñecemento da frase nominal e da frase substantiva, así como das principais funcións sintácticas que desempeñan na cláusula.
- Identificación dos fonemas que compoñen o sistema vocálico e consonántico galego.
- Recoñecemento das principais características que presenta a lingua medieval empregada nas cantigas.
- Uso das TIC para buscar información e ampliar coñecementos sobre as características da lingua da Idade Media.

2. c) Contidos

- Contexto socioeconómico e cultural de Galicia durante a Idade Media: o feudalismo.
- As distintas etapas da literatura medieval (primitiva, de florecemento e de decadencia).
- Os cancioneros medievais.
- A narración. Os distintos elementos constitutivos dos textos narrativos (personaxes, argumento, espazo, tempo...).
- A estrutura da narración (Introdución, nó e desenlace).
- A voz narradora (primeira persoa e terceira persoa) e os puntos de vista (interno e externo).
- O rural: nomes dos principais elementos que se atopan no medio rural.
- O substantivo.
- O xénero gramatical: substantivos variables e invariables.
- Regras de formación do feminino.
- O número: regras de formación do plural.

- Clasificación semántica do substantivo.
- A frase nominal e a frase substantiva: elementos de que están compostas e funcións que desempeñan dentro da cláusula.
- O sistema vocálico e o sistema consonántico.
- Clasificación dos fonemas segundo o punto e o modo de articulación, así como segundo provoquen ou non a vibración das cordas vocais.
- A lingua galega na Idade Media: características lingüísticas das cantigas medievais.

2. d) Criterios de avaliación

- Coñece o contexto socioeconómico e valora os cancioneros onde se atopan as principais manifestacións literarias que se produciron durante a Idade Media.
- Le textos narrativos de forma comprensiva.
- Amplia o coñecemento do vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Realiza o resumo dun texto.
- Elabora textos xornalísticos (noticias).
- Participa nun debate oral organizado, amosando interese, cooperación e respecto cara ás intervencións de quen fala.
- Coñece e analiza os textos narrativos e os seus principais elementos constitutivos.
- Recoñece e emprega con corrección os nomes dos elementos do medio rural.
- Coñece as principais características formais do substantivo e emprega con corrección o xénero e o número.
- Identifica os elementos que compoñen as frases nominais e substantivas, así como as funcións que desempeñan na cláusula.
- Coñece os aspectos máis salientables do sistema vocálico e do sistema consonántico do galego e clasifica os fonemas segundo o punto de articulación, o modo de articulación e a vibración ou non das cordas vocais.
- Coñece as características da lingua empregada nas cantigas medievais e reflexiona sobre as diferenzas existentes respecto do galego actual.
- Escoita, mediante o emprego das TIC, manifestacións literarias medievais e repara na diferenza de pronuncia respecto da lingua actual.

UNIDADE 3

3. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer as principais características formais e temáticas das cantigas de amor e das cantigas de amigo.
- Ler de forma comprensiva textos líricos (cantigas de amor e de amigo) da Idade Media.
- Elaborar textos poéticos de creación propia.
- Consultar páxinas de internet para ampliar información sobre a lírica medieval galego-portuguesa.
- Recoñecer as características dos textos descritivos e diferenciar entre unha descrición subxectiva e unha descrición obxectiva.
- Elaborar textos descritivos, tendo en conta as características que debe presentar esta tipoloxía.
- Reflexionar sobre os motivos que provocan o emprego de datos subxectivos ou obxectivos nunha descrición.
- Ampliar o vocabulario, incorporar a fraseoloxía e ser precisos no uso do léxico referido ás relacións entre as persoas e as principais normas de convivencia non discriminatorias.
- Recoñecer as características do adxectivo, así como a diferenza entre adxectivos explicativos e especificativos.
- Empregar con corrección os distintos graos do adxectivo.
- Coñecer a frase adxectiva e os distintos elementos de que está composta, así como as funcións que pode desempeñar dentro da cláusula.
- Recoñecer e usar con corrección os grupos consonánticos.
- Identificar o ditongo, o tritongo e o hiato.
- Coñecer a lexislación existente sobre a lingua galega.

3. b) Competencias básicas

- Coñecemento dos axentes e dos xéneros literarios da lírica medieval galego-portuguesa.
- Recoñecemento das características das cantigas de amor e das cantigas de amigo.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de textos poéticos da lírica medieval galego-portuguesa.

- Creación de textos de intención literaria partindo das características das cantigas de amigo e das cantigas de amor.
- Ampliación de información dos temas tratados na unidade mediante o emprego e a consulta das TIC.
- Recoñecemento dos textos descritivos, así como dos principais trazos e recursos que empregan.
- Composición de textos descritivos tendo en conta as características desta tipoloxía.
- Ampliación do vocabulario e precisión no uso do léxico referido ás relacións entre as persoas e as principais normas de convivencia non discriminatorias.
- Recoñecemento do adxectivo e das súas formas e funcións.
- Recoñecemento da frase adxectiva, así como dos elementos que as compoñen e das función que desempeña dentro da cláusula.
- Uso correcto dos grupos consonánticos.
- Recoñecemento e uso correcto do ditongo, tritongo e hiato.
- Coñecemento do marco legal da lingua galega.
- Utilización das TIC para informarse sobre os distintos textos legais existentes sobre a lingua galega, así como para realizar traballos de investigación referidos a este aspecto sociolingüístico.

3. c) Contidos

- A lírica medieval galego-portuguesa: os axentes literarios da época (trobadores, xogares, menestreis e soldadeiras).
- Os xéneros literarios medievais.
- As cantigas de amor: orixes, características formais e temáticas.
- As cantigas de amigo: características formais e temáticas.
- O leixapré.
- Os subxéneros das cantigas de amigo: bailadas, mariñas ou barcarolas, cantigas de romaría, albas ou alboradas.
- Xéneros menores das cantigas medievais: a pastorela, o pranto e a tenzón.
- Os textos descritivos: o retrato.
- Descrición obxectiva e descrición subxectiva.
- Somos iguais, somos diferentes.
- O adxectivo: explicativos e especificativos.

- Os graos do adxectivo: positivo, comparativo (igualdade, superioridade e inferioridade), e superlativo (absoluto e relativo).
- A frase adxectiva: elementos que a compoñen e funcións que desempeña na cláusula.
- Grupos consonánticos.
- Sílabas tónicas e sílabas átonas.
- Ditongo, tritongo e hiato.
- O marco legal da lingua galega.

3. d) Criterios de avaliación

- Coñece as principais características formais e temáticas das cantigas de amor e das cantigas de amigo.
- Le textos líricos (cantigas de amor e de amigo) da Idade Media de forma comprensiva.
- Elabora textos poéticos de creación propia.
- Consulta páxinas de internet para ampliar información sobre a lírica medieval galego-portuguesa.
- Recoñece as características propias dos textos descritivos e diferencia entre unha descrición subxectiva e unha descrición obxectiva.
- Elabora textos descritivos, tendo en conta as características que debe presentar esta tipoloxía.
- Reflexiona sobre os motivos que provocan o emprego de datos subxectivos ou obxectivos nunha descrición.
- Amplia o vocabulario e usa con precisión o léxico no referido ás relacións entre as persoas e as principais normas de convivencia non discriminatorias.
- Recoñece as características do adxectivo, así como a diferenza entre adxectivos explicativos e especificativos.
- Emprega con corrección os distintos graos do adxectivo.
- Coñece a frase adxectiva e os distintos elementos de que está composta, así como as funcións que pode desempeñar dentro da cláusula.
- Recoñece e usa con corrección os grupos consonánticos.
- Identifica o ditongo, o tritongo e o hiato.
- Coñece a lexislación existente sobre a lingua galega.

UNIDADE 4

4. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer as cantigas de escarnio e maldicir, as cantigas de Santa María e a prosa medieval, así como as principais características formais e temáticas.
- Ler textos líricos medievais de forma comprensiva (cantigas de escarnio e maldicir).
- Recitar textos poéticos medievais, co ritmo e a entoación adecuados.
- Crear cantigas de escarnio e de maldicir partindo dos modelos aprendidos na aula.
- Consultar páxinas de internet para ampliar información sobre os contidos da unidade.
- Coñecer as características principais dos textos dialogados e diferenciar entre o estilo directo e o estilo indirecto.
- Elaborar textos dialogados, tendo en conta determinadas situacións e as características propias da tipoloxía tratada.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico no referido aos produtos alimenticios en relación coa nutrición.
- Recoñecer e identificar os determinantes artigos e demostrativos.
- Empregar con corrección as regras de acentuación ortográfica.
- Analizar e reflexionar sobre o uso da lingua galega no ámbito educativo.

4. b) Competencias básicas

- Coñecemento das cantigas medievais de escarnio e de maldicir, así como das cantigas de Santa María e da prosa medieval, tendo en conta as principais características que presentan.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición e recitado de textos poéticos propios da lírica medieval galego-portuguesa.
- Creación de textos de intención literaria partindo das características das cantigas de escarnio e de maldicir, así como de modelos contemporáneos que seguiron aquelas manifestacións.
- Recoñecemento dos textos dialogados, así como da diferenza entre o emprego do estilo directo e do estilo indirecto.
- Composición de textos tendo en conta as características da tipoloxía de que se trata.

- Ampliación do vocabulario e uso con precisión léxica das palabras referidas á alimentación.
- Recoñecemento dos determinantes e da función que desempeñan.
- Recoñecemento dos artigos e dos demostrativos.
- Coñecemento das regras de acentuación ortográfica e uso correcto destas normas, diferenciando entre palabras agudas, graves e esdrúxulas.
- Coñecemento e uso correcto do til diacrítico.
- Coñecemento da situación de uso en que se atopa a lingua galega nos centros educativos.
- Participación en debates sobre o emprego da lingua galega nas aulas, adoptando o rexistro adecuado a este tipo de situacións comunicativas.

4. c) Contidos

- Cantigas de escarnio e de maldicir: características e diferenzas.
- As cantigas de Santa María.
- A prosa medieval.
- Os textos dialogados: estilo directo e estilo indirecto.
- O uso das comiñas e da raia nos textos dialogados.
- A alimentación e a saúde.
- Os determinantes: definición e clases de determinantes.
- Diferenza entre determinantes e pronomes.
- O artigo: diferenza entre artigos determinados e indeterminados.
- As contraccións do artigo coas preposicións.
- Os demostrativos.
- As regras de acentuación: palabras agudas, graves e esdrúxulas.
- O til diacrítico.
- O uso do galego no ámbito educativo.

4. d) Criterios de avaliación

- Coñece as cantigas de escarnio e maldicir, as cantigas de Santa María e a prosa medieval, así como as principais características formais e temáticas.
- Le textos líricos medievais de forma comprensiva (cantigas de escarnio e maldicir).
- Recita textos poéticos medievais, co ritmo e a entoación adecuados.
- Crea cantigas de escarnio e de maldicir partindo dos modelos aprendidos na aula.

- Consulta páxinas de internet para ampliar información sobre os contidos da unidade.
- Coñece as características principais dos textos dialogados e diferencia entre o estilo directo e o estilo indirecto.
- Elabora textos dialogados, tendo en conta determinadas situacións e as características propias da tipoloxía tratada.
- Amplía o vocabulario e usa o léxico con precisión no referido aos produtos alimenticios en relación coa nutrición.
- Recoñece e identifica os determinantes artigos e demostrativos.
- Emprega con corrección as regras de acentuación ortográfica.
- Analiza e reflexiona sobre o uso da lingua galega no ámbito educativo.

2ª avaliación

UNIDADE 5

5. a) Obxectivos didácticos

- Ler textos de forma comprensiva (texto informativo).
- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Elaborar un mapa conceptual dun texto informativo.
- Coñecer as especificidades dos textos informativos, atendendo ao contido, á estrutura e á expresión.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico no referido aos animais salvaxes.
- Recoñecer e empregar correctamente os determinantes posesivos, indefinidos e numerais.
- Coñecer as propiedades que debe presentar un texto: adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Recoñecer a adecuación textual como unha das propiedades textuais na cal inflúen a intención do emisor, o tema que se vai tratar, o destinatario e o soporte do texto.
- Compoñer un texto xornalístico tendo en conta a adecuación textual.
- Coñecer o contacto de linguas e os conceptos de bilingüismo e diglosia para analizar a situación sociolingüística de Galicia.

5. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto informativo).
- Ampliación do vocabulario e uso da orde alfabética por medio da busca de determinadas palabras no dicionario.
- Elaboración dun mapa conceptual, tendo en conta as características propias deste tipo de técnica da escrita.
- Recoñecemento dos textos expositivos-informativos e consideración dos tres niveis fundamentais que caracterizan este tipo de textos: contido, estrutura e expresión.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido aos animais salvaxes.
- Recoñecemento dos posesivos, indefinidos e numerais, así como das peculiaridades propias deste tipo de determinantes.

- Coñecemento das propiedades que deben presentar os textos: adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- Identificación dos factores que inflúen na adecuación textual: intención, tema, destinatario e soporte.
- Composición dun texto xornalístico tendo en conta a adecuación textual.
- Comprensión da situación sociolingüística galega coñecendo os fenómenos de contacto de linguas.

5. c) Contidos

- Os textos informativos: contido, estrutura e expresión.
- Os animais salvaxes.
- Os posesivos: posuidor e posuído.
- O uso do artigo precedendo o posesivo.
- As formas especiais do posesivo (de meu, de teu, de seu, de noso, de voso, de seu).
- Os indefinidos: variables e invariables.
- Os numerais: cardinais e ordinais.
- Os exclamativos e interrogativos.
- As propiedades do texto: adecuación, coherencia, cohesión e presentación.
- A adecuación textual: intención, tema, destinatario e soporte ou canle.
- O contacto de linguas: bilingüismo e diglosia.

5. d) Criterios de avaliación

- Le textos informativos de forma comprensiva.
- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Elabora mapas conceptuais.
- Coñece as especificidades dos textos informativos, atendendo ao contido, á estrutura e á expresión.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico no referido aos animais salvaxes.
- Recoñece e emprega correctamente os determinantes posesivos, indefinidos e numerais.
- Coñece as propiedades que debe presentar un texto: adecuación, coherencia, cohesión e presentación.

- Recoñece a adecuación textual como unha das propiedades textuais na cal inflúen a intención do emisor, o tema que se vai tratar, o destinatario e o soporte do texto.
- Compón textos xornalísticos tendo en conta a adecuación textual.
- Coñece o contacto de linguas e os conceptos de bilingüismo e diglosia para analizar a situación sociolingüística de Galicia.

UNIDADE 6

6. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer o contexto histórico dos Séculos Escuros.
- Recoñecer os poetas denominados «precursores», así como as súas obras e as principais características.
- Coñecer o contexto socio-histórico do Rexurdimento.
- Coñecer as principais fases do galeguismo: provincialismo, federalismo, rexionalismo e nacionalismo.
- Coñecer algúns autores do Rexurdimento literario: Lamas Carvajal, Manuel Leiras Pulpeiro, Marcial Valladares, Antonio López Ferreiro e Francisco Álvarez de Nóvoa.
- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Ampliar o coñecemento do vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Elaborar un texto literario narrativo como continuación doutro previo.
- Coñecer as principais características da linguaxe cinematográfica.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico relativo ao teatro e ao cine.
- Coñecer as relacións de afinidade semántica, de oposición semántica e de xerarquía semántica.
- Recoñecer e identificar a coherencia textual como unha propiedade dos textos.
- Recoñecer e identificar a cohesión textual como unha propiedade dos textos.
- Coñecer as características da lingua galega durante a Idade Moderna.
- Consultar bibliotecas dixitais para o coñecemento de obras de autores dos Seculos Escuros.

6. b) Competencias básicas

- Coñecemento do contexto histórico dos Seculos Escuros, así como das mostras literarias que se conservan desa época.
- Recoñecemento dos precursores da lingua e da literatura galega, e das principais obras: Xoán Manuel Pintos e Francisco Añón.
- Coñecemento do contexto socio-histórico en que se produciu o Rexurdimento.
- Coñecemento das distintas fases polas que pasou o galeguismo: provincialismo, federalismo, rexionalismo e nacionalismo.

- Coñecemento dalgúns autores do Rexurdimento e das súas principais obras.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto narrativo).
- Ampliación do vocabulario e uso da orde alfabética por medio da busca de determinadas palabras no dicionario.
- Composición de textos de intención literaria partindo doutros traballados na aula.
- Recoñecemento e análise das principais características da linguaxe cinematográfica.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido ao teatro e ao cine.
- Recoñecemento e diferenciación das relacións semánticas que se producen entre determinadas palabras.
- Coñecemento e identificación dos factores para que un texto sexa coherente.
- Recoñecemento da cohesión entre os elementos como propiedade para a elaboración de textos.
- Coñecemento das características da lingua galega durante a Idade Moderna.
- Consulta de bibliotecas dixitais para o coñecemento de obras de autores dos Seculos Escuros.

6. c) Contidos

- Os Séculos Escuros e os precursores.
- As mostras literarias conservadas dos Séculos Escuros.
- O cine: linguaxe cinematográfica e principais conceptos.
- O teatro e o cine.
- As relación semánticas entre as palabras.
- Relacións de afinidade semántica: sinonimia, polisemia e homonimia (homógrafos e homófonos).
- Relacións de oposición semántica: antónimos, complementarios e inversos.
- Relacións de xerarquía semántica: hiperonimia, hipo­nimia e cohiponimia.
- A coherencia textual.
- A cohesión textual.
- A lingua galega durante a Idade Moderna: contexto social e características.

6. d) Criterios de avaliación

- Coñece o contexto histórico dos Séculos Escuros.

- Le textos narrativos de forma comprensiva.
- Amplía o coñecemento do vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética das palabras mediante o traballo co dicionario.
- Elabora un texto literario narrativo como continuación doutro previo.
- Coñece as principais características da linguaxe cinematográfica.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico relativo ao teatro e ao cine.
- Coñece as relacións de afinidade semántica, de oposición semántica e de xerarquía semántica.
- Recoñece e identifica a coherencia textual como unha propiedade dos textos.
- Recoñece e identifica a cohesión textual como unha propiedade dos textos.
- Coñece as características da lingua galega durante a Idade Moderna.
- Consulta bibliotecas dixitais para o coñecemento de obras de autores dos Seculos Escuros.

UNIDADE 7

7. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer a biografía e as características da obra literaria de Rosalía de Castro.
- Recoñecer e valorar as principais obras de Rosalía de Castro e as súas características estruturais e temáticas: *Cantares gallegos* e *Follas novas*.
- Ler de forma comprensiva os poemas máis representativos de Rosalía de Castro.
- Incorporar a fraseoloxía ao léxico.
- Redactar textos adecuados á tipoloxía textual esixida: a carta.
- Recoñecer textos xornalísticos e as súas características: a noticia e a crónica.
- Seleccionar e analizar noticias de diferentes seccións dun xornal e comprobar se cumpren as pautas deste tipo de textos.
- Analizar titulares de noticias e diferenciar entre os informativos e os valorativos.
- Redactar unha crónica tendo en conta as características deste tipo de textos.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico en relación cos insectos e as plantas.
- Recoñecer o pronome persoal tónico e o pronome persoal átono, así como as funcións que desempeñan na cláusula.
- Empregar con corrección o pronome de solidariedade e o pronome persoal de segunda persoa de singular (*te* e *che*).
- Colocar correctamente o pronome átono con respecto ao verbo.
- Recoñecer algúns procedementos de cohesión textual: anáfora, substitución e deíxe.
- Recoñecer as principais características da lingua galega dende a Ilustración ata o ano 1900.
- Utilizar as TIC para buscar información sobre Frei Martín Sarmiento.

7. b) Competencias básicas

- Coñecemento dos principais aspectos biográficos e da obra de Rosalía de Castro.
- Identificación e valoración das principais obras de Rosalía de Castro, así como das súas características estruturais e temáticas: *Cantares gallegos* e *Follas novas*.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto poético).
- Composición de textos adecuados ás características solicitadas.
- Recoñecemento de textos dos medios de comunicación, así como das partes que presentan eses textos: a noticia e a crónica.

- Identificación das distintas seccións dun xornal e análise crítica do distinto tratamento concedido a diferentes noticias.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación, atendendo ás características propias deses textos: a crónica.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido aos insectos e ás plantas.
- Recoñecemento das características do pronome persoal tónico e átono, así como das súas formas e das funcións que realizan.
- Uso correcto do pronome de solidariedade e do pronome de segunda persoa (*te* e *che*).
- Coñecemento das regras para a adecuada colocación do pronome átono.
- Identificación dalgúns procedementos de cohesión textual: a anáfora, a substitución e a déixe.
- Coñecemento da evolución que sufriu a lingua galega dende a Ilustración ata o 1900.
- Consulta de páxinas de internet para obter información sobre autores da época tratada.
- Elaboración de resumos despois de buscar información sobre un asunto determinado.

7. c) Contidos

- Rosalía de Castro: aspectos biográficos
- Rosalía de Castro: o significado da súa obra.
- *Cantares gallegos*: estrutura e significado.
- *Follas novas*: estrutura e significado.
- A noticia: estrutura (os titulares e o corpo).
- Os titulares das noticias: informativos e valorativos.
- A crónica: características básicas.
- O xardín: nomes das plantas e dos insectos.
- O pronome persoal: pronome tónico e pronome átono.
- As formas rectas e oblicuas dos pronomes tónicos: funcións que desempeñan.
- O pronome tónico como segundo termo dunha comparación.
- Formas e funcións do pronome persoal átono.
- O pronome persoal de segunda persoa de singular: *te* e *che*.

- O pronome de solidariedade.
- Colocación do pronome átono.
- Procedementos de cohesión textual: anáfora, substitución e deíxe.
- A lingua galega dende a Ilustración a 1900: Ilustración, Prerrexurdimento e período de eclosión.

7. d) Criterios de avaliación

- Coñece os aspectos biográficos e as características da obra de Rosalía de Castro.
- Recoñece e valora as principais obras de Rosalía de Castro e as súas características estruturais e temáticas: *Cantares gallegos* e *Follas novas*.
- Le de forma comprensiva os poemas máis representativos de Rosalía de Castro.
- Redacta textos adecuados á tipoloxía textual esixida: a carta.
- Recoñece textos xornalísticos e as súas características: a noticia e a crónica.
- Selecciona e analiza noticias de diferentes seccións dun xornal e comproba se cumpren as pautas deste tipo de textos.
- Analiza titulares de noticias e diferencia entre os informativos e os valorativos.
- Redacta unha crónica tendo en conta as características deste tipo de textos.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico en relación cos insectos e as plantas.
- Recoñece o pronome persoal tónico e o pronome persoal átono.
- Recoñece as funcións que desempeñan os pronomes persoais tónicos na cláusula.
- Recoñece as funcións que desempeñan os pronomes persoais átonos na cláusula.
- Emprega con corrección o pronome de solidariedade e o pronome persoal de segunda persoa de singular (*te* e *che*).
- Coloca correctamente o pronome átono con respecto ao verbo.
- Recoñece algúns procedementos de cohesión textual: anáfora, substitución e deíxe.
- Recoñece as principais características da lingua galega dende a Ilustración ata o 1900.
- Utiliza as TIC para buscar información.

UNIDADE 8

8. a) Obxectivos didácticos

- Recoñecer os principais aspectos biográficos e as características formais e temáticas das principais obras de Curros Enríquez: *Aires da miña terra* e *O divino sainete*.
- Ler de forma comprensiva os poemas máis significativos de Curros Enríquez.
- Ampliar o vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética mediante o traballo co dicionario.
- Elaborar unha noticia partindo do contido dun poema.
- Recoñecer a reportaxe e as súas principais características.
- Seleccionar e analizar reportaxes extraídas de revistas.
- Elaborar unha reportaxe despois de seleccionar un tema de interese.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico propio do campo semántico dos animais domésticos.
- Recoñecer as características formais dos verbos regulares, así como a función que desempeñan na cláusula.
- Recoñecer e identificar o modo e o tempo dos verbos.
- Recoñecer as alternancias vocálicas que presentan algúns verbos regulares.
- Recoñecer os verbos irregulares e as súas características.
- Usar con corrección os signos de puntuación: o punto, a coma e o punto e coma.
- Comprender a situación sociolingüística galega e as medidas normalizadoras que se levan a cabo dende diversos ámbitos sociais.
- Consultar e analizar páxinas de internet para informarse sobre aspectos relacionados coa normalización lingüística.
- Participar de forma activa en debates organizados, respectando as quendas de intervención de cada unha das persoas.

8. b) Competencias básicas

- Coñecemento dos aspectos biográficos máis importantes de Curros Enríquez.
- Coñecemento e valoración das características estruturais e temáticas máis salientables das principais obras de Curros Enríquez: *Aires da miña terra* e *O divino sainete*.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto poético).

- Ampliación do vocabulario e uso correcto da orde alfabética mediante a busca de determinadas palabras no dicionario.
- Composición de textos adecuados ás características solicitadas: noticia periodística.
- Recoñecemento de textos propios dos medios de comunicación, así como das partes fundamentais que presentan: a reportaxe.
- Selección e análise de reportaxes, traballando en equipo.
- Elaboración de reportaxes sobre un tema seleccionado.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido aos animais domésticos.
- Recoñecemento das características formais do verbo, así como das funcións que desempeña na cláusula.
- Coñecemento do modo e do tempo verbais.
- Diferenza entre verbos regulares e irregulares e coñecemento das características particulares que presentan estes últimos.
- Uso con corrección da puntuación.
- Comprensión da situación sociolingüística galega e das medidas normalizadoras que se levan a cabo dende diversos ámbitos sociais.
- Consulta e análise de páxinas de internet para informarse sobre aspectos relacionados coa normalización lingüística.
- Participación activa en debates organizados, respectando as quendas de intervención de cada unha das persoas.

8. c) Contidos

- Curros Enríquez: aspectos biográficos.
- *Aires da miña terra*: estrutura e significado.
- *O divino sainete*: estrutura e significado.
- Principais trazos característicos da poesía de Curros Enríquez.
- A reportaxe: características principais.
- Os animais domésticos.
- O verbo: formas e funcións que desempeña dentro da cláusula.
- Partes básicas do verbo: tema e sufixos.
- O modo: indicativo, subxuntivo e imperativo.
- O tempo: presente, pretérito, copretérito, antepretérito, pospretérito, futuro.
- Alternancias vocálicas.

- Os verbos irregulares.
- O punto, a coma e o punto e coma.
- Normalización lingüística.

8. d) Criterios de avaliación

- Recoñece os principais aspectos biográficos e as características formais e temáticas das principais obras de Curros Enríquez: *Aires da miña terra* e *O divino sainete*.
- Le de forma comprensiva os poemas máis significativos de Curros Enríquez.
- Amplía o vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética mediante o traballo co dicionario.
- Elabora unha noticia partindo do contido dun poema.
- Recoñece a reportaxe e as súas principais características.
- Selecciona e analiza reportaxes extraídas de revistas.
- Elabora unha reportaxe despois de seleccionar un tema de interese.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico propio do campo semántico dos animais domésticos.
- Recoñece as características formais dos verbos regulares, así como a función que desempeñan na cláusula.
- Recoñece e identifica o modo e o tempo dos verbos.
- Recoñece as alternancias vocálicas que presentan algúns verbos regulares.
- Recoñece os verbos irregulares e as características que presentan.
- Usa con corrección os signos de puntuación: o punto, a coma e o punto e coma.
- Comprende a situación sociolingüística galega e as medidas normalizadoras que se levan a cabo dende diversos ámbitos sociais.
- Consulta e analiza páxinas de internet para informarse sobre determinados aspectos relacionados coa normalización lingüística.
- Participa de forma activa en debates organizados, respectando as quendas de intervención de cada unha das persoas.

3ª avaliación

UNIDADE 9

9. a) Obxectivos didácticos

- Recoñecer os principais aspectos biográficos e as características formais e temáticas das principais obras de Eduardo Pondal: *Queixumes dos pinos* e *Os Eoas*.
- Ler de forma comprensiva os poemas máis significativos de Eduardo Pondal.
- Localizar o tema dun texto poético.
- Coñecer as características dos textos periodísticos de opinión: o editorial, o artigo de opinión e a columna.
- Ler de forma crítica e analítica textos periodísticos de opinión, extraer o seu tema e realizar un resumo.
- Elaborar, en equipo, un editorial sobre un tema de actualidade.
- Seleccionar e analizar textos de opinión de diferentes xornais.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico do campo semántico relativo aos paxaros.
- Recoñecer as formas nominais do verbo.
- Recoñecer e empregar correctamente o infinitivo conxugado.
- Recoñecer as perífrases verbais e os seus valores semánticos e empregalas correctamente.
- Empregar con corrección os signos de puntuación: os dous puntos, os puntos suspensivos e o guión.
- Recoñecer as variedades do galego e os distintos rexistros lingüísticos.

9. b) Competencias básicas

- Coñecemento dos aspectos biográficos máis salientables de Eduardo Pondal.
- Coñecemento e identificación das principais características estruturais e temáticas das obras de Eduardo Pondal: *Queixumes do pinos* e *Os Eoas*.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto poético).
- Ampliación do vocabulario mediante a identificación de determinados termos cos significados que se lles poden atribuír.
- Coñecemento de distintos textos propios do ámbito xornalístico: o editorial, o artigo de opinión, a columna.

- Análise e identificación de distintos textos xornalísticos indicando o xénero a que pertence cada un deles.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido aos paxaros.
- Coñecemento e identificación das formas nominais dos verbos: infinitivo, xerundio e participio.
- Coñecemento da forma do infinitivo conxugado, así como dos casos en que se pode usar e os casos en que non.
- Recoñecemento das perífrases verbais e do significado que adquiren nun enunciado.
- Uso correcto da puntuación: os dous puntos, os puntos suspensivos e o guión.
- Recoñecemento das distintas variedades e rexistros da lingua galega.

9. c) Contidos

- Eduardo Pondal: aspectos biográficos.
- Características literarias da obra de Pondal.
- Principais temáticas da obra de Pondal: celtismo e bardismo, ossianismo, helenismo e iberismo, defensa da lingua, muller.
- Os xéneros periodísticos de opinión: o editorial, o artigo de opinión e a columna.
- Os nomes dos paxaros.
- As formas nominais do verbo: infinitivo, xerundio e participio: formas e funcións.
- O infinitivo conxugado: casos en que debe usarse e casos en que non se pode usar.
- As perífrases verbais e os seus valores de significado.
- Os dous puntos, os puntos suspensivos e o guión.
- Variedades dialectais e rexistros lingüísticos.

9. d) Criterios de avaliación

- Recoñece os principais aspectos biográficos e as características formais e temáticas das principais obras de Eduardo Pondal: *Queixumes dos pinos* e *Os Eoas*.
- Le de forma comprensiva os poemas máis significativos de Eduardo Pondal.
- Localiza o tema dun texto poético.
- Coñece as características dos textos periodísticos de opinión: o editorial, o artigo de opinión e a columna.

- Le de forma crítica e analítica textos periodísticos de opinión, extrae o seu tema e realiza un resumo.
- Elabora, en equipo, un editorial sobre un tema de actualidade.
- Selecciona e analiza textos de opinión de diferentes xornais.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico do campo semántico relativo aos paxaros.
- Recoñece as formas nominais do verbo.
- Recoñece e emprega correctamente o infinitivo conxugado.
- Recoñece as perífrases verbais e os seus valores semánticos e emprégaaas correctamente.
- Emprega con corrección os signos de puntuación: os dous puntos, os puntos suspensivos e o guión.
- Recoñece as variedades do galego e os distintos rexistros lingüísticos.

UNIDADE 10

10. a) Obxectivos didácticos

- Coñecer a literatura popular de transmisión oral, así como as súas características e os distintos xéneros.
- Recoñecer a influencia que a literatura popular de transmisión oral tivo na literatura escrita de autor.
- Ler textos de forma comprensiva (entrevista).
- Compoñer textos de creación propia tratando un tema determinado.
- Recoñecer as características da entrevista.
- Seleccionar e analizar entrevistas.
- Elaborar unha entrevista tendo en conta as características propias deste tipo de textos.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico do campo semántico relativo aos animais do mar.
- Recoñecer e clasificar as palabras segundo sexan voces patrimoniais, semicultismos ou cultismos.
- Recoñecer e localizar os conectores textuais como elementos que serven para conectar entre si os enunciados que compoñen un texto.
- Recoñecer a cultura inmaterial galego-portuguesa e a necesidade de conservala como legado cultural transmitido oralmente de xeración en xeración.
- Consultar distintas páxinas de internet para obter información sobre a cultura inmaterial galego-portuguesa.

10. b) Competencias básicas

- Coñecemento das principais características e xéneros da literatura popular de transmisión oral.
- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (entrevista).
- Composición de textos de creación propia tratando un tema determinado.
- Coñecemento de distintos textos propios do ámbito xornalístico: a entrevista.
- Elaboración dunha entrevista tendo en conta as súas características principais.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido aos animais do mar.

- Recoñecemento e distinción entre as voces patrimoniais, os semicultismos e os cultismos.
- Identificación e clasificación dos conectores textuais como elementos que enlazan entre si os enunciados que compoñen un texto: aditivos, opositivos, causais ou consecutivos e organizadores do discurso.
- Recoñecemento da cultura inmaterial galego-portuguesa e da necesidade de conservala como legado cultural transmitido oralmente de xeración en xeración.

10. c) Contidos

- A literatura popular de transmisión oral: características básicas.
- Os xéneros da literatura popular de transmisión oral: a prosa (conto e lenda), o verso (cantigas infantís, cantos de labor, cantos enumerativos, coplas, parrafeos, cantos de costumes, romances, cantos de Nadal e Reis...)
- Entrevista ao Mago Antón.
- A entrevista: características principais.
- Análise dunha entrevista.
- Pasos para realizar unha entrevista.
- Os nomes dos animais do mar.
- Voces patrimoniais, semicultismos e cultismos.
- Definición de étimo.
- Os conectores textuais: aditivos, opositivos, causais ou consecutivos e organizadores do discurso.
- A cultura inmaterial galego-portuguesa.

10. d) Criterios de avaliación

- Coñece a literatura popular de transmisión oral, así como as súas características e os distintos xéneros.
- Recoñece a influencia que a literatura popular de transmisión oral tivo na literatura escrita de autor.
- Le textos de forma comprensiva (entrevista).
- Compón textos de creación propia tratando un tema determinado.
- Recoñece as características da entrevista.
- Selecciona e analiza entrevistas.

- Elabora unha entrevista tendo en conta as características propias deste tipo de textos.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico do campo semántico relativo aos animais do mar.
- Recoñece e clasifica as palabras segundo sexan voces patrimoniais, semicultismos ou cultismos.
- Recoñece e localiza os conectores textuais como elementos que serven para conectar entre si os enunciados que compoñen un texto.
- Recoñece a cultura inmaterial galego-portuguesa e a necesidade de conservala como legado cultural transmitido oralmente de xeración en xeración.
- Consulta distintas páxinas de internet para obter información sobre a cultura inmaterial galego-portuguesa.

UNIDADE 11

11. a) Obxectivos didácticos

- Ler textos de forma comprensiva (texto narrativo).
- Ampliar o vocabulario e manexar con soltura a orde alfabética mediante o traballo co dicionario.
- Identificar o tema e realizar un resumo dun texto narrativo.
- Compoñer textos propios atendendo ás características da tipoloxía: carta.
- Compoñer de forma colectiva un texto atendendo a unhas pautas determinadas.
- Recoñecer e identificar os textos publicitarios, así como os recursos lingüísticos e expresivos empregados na súa elaboración.
- Analizar de forma crítica as mensaxes publicitarias, considerando os seus aspectos positivos e os seus aspectos negativos.
- Elaborar textos publicitarios, atendendo ás súas características específicas.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico do campo semántico relativo ao tempo meteorolóxico.
- Recoñecer as preposicións, as locucións preposicionais e as frases preposicionais, tendo en conta a súa forma e as funcións que poden desempeñar.
- Recoñecer o adverbio e a frase adverbial, así como as funcións que poden desempeñar.
- Recoñecer a estrutura interna que presentan os parágrafos que forman un texto.
- Compoñer parágrafos nos cales se distingan con claridade os seus constituíntes: frase inicial, frases centrais e frase final.
- Elaborar textos de composición propia atendendo a determinadas pautas: microrrelatos.
- Recoñecer o uso que se fai da lingua galega en internet.
- Consultar xornais dixitais en internet.

11. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (texto narrativo).
- Ampliación do vocabulario e uso da orde alfabética por medio da busca de determinadas palabras no dicionario.
- Identificación do tema dun texto e elaboración dun resumo onde se plasmen as súas ideas principais.

- Composición de textos adecuados ás características solicitadas: carta.
- Composición dun texto colectivo tendo en conta unhas pautas determinadas.
- Recoñecemento das características propias dos textos publicitarios, así como dos principais recursos estilísticos que empregan.
- Composición de textos publicitarios.
- Busca, selección e análise crítica dos contidos dos textos publicitarios.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido ao tempo meteorolóxico.
- Recoñecemento das preposicións, locucións preposicionais e das frases preposicionais, así como dos elementos que compoñen estas últimas e das funcións que desempeñan.
- Recoñecemento dos adverbios e das frases adverbiais, así como dos elementos de que están compostas estas últimas e das funcións que desempeñan na cláusula.
- Recoñecemento da estrutura interna que deben presentar os parágrafos, así como dos seus constituíntes principais.
- Composición e textos adecuados ás características solicitadas: microrrelatos.
- Coñecemento do emprego que se fai da lingua galega en internet, así como dos recursos tecnolóxicos que contribúen ao seu uso.

11. c) Contidos

- Os textos publicitarios: características máis destacables.
- Recursos estilísticos dos textos publicitarios.
- O tempo meteorolóxico.
- Preposicións e locucións preposicionais: formas e funcións.
- A frase preposicional: elementos de que está composta e funcións que realiza.
- O adverbio: clasificación dependendo do significado.
- A frase adverbial: elementos que a compoñen e funcións que pode desempeñar.
- Estrutura do texto: o parágrafo.
- A estrutura interna dos parágrafos: frase inicial, frases centrais e frase final.
- A lingua galega en internet.

11. d) Criterios de avaliación

- Le textos narrativos de forma comprensiva.

- Amplía o vocabulario e manexa con soltura a orde alfabética mediante o traballo co dicionario.
- Identifica o tema e realiza un resumo dun texto narrativo.
- Compón textos propios atendendo ás características da tipoloxía: carta.
- Compón de forma colectiva un texto atendendo a unhas pautas determinadas.
- Recoñece e identifica os textos publicitarios, así como os recursos lingüísticos e expresivos empregados na súa elaboración.
- Analiza de forma crítica as mensaxes publicitarias, considerando os seus aspectos positivos e os seus aspectos negativos.
- Elabora textos publicitarios, atendendo ás súas características específicas.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico do campo semántico relativo ao tempo meteorolóxico.
- Recoñece as preposicións, as locucións preposicionais e as frases preposicionais, tendo en conta a súa forma e as funcións que poden desempeñar.
- Recoñece o adverbio e a frase adverbial, así como as función que poden desempeñar.
- Recoñece a estrutura interna que presentan os parágrafos que forman un texto.
- Compón parágrafos nos cales se distingan con claridade os seus constituíntes: frase inicial, frases centrais e frase final.
- Elabora textos de composición propia atendendo a determinadas pautas: microrrelatos.
- Recoñece o uso que se fai da lingua galega en internet.
- Consulta xornais dixitais en internet.

UNIDADE 12

12. a) Obxectivos didácticos

- Ler textos de forma comprensiva (cómic).
- Recoñecer as características e a linguaxe dos cómics.
- Seleccionar cómics e analizar os elementos que os conforman.
- Ampliar o vocabulario e usar con precisión o léxico do campo semántico relativo ás herbas, árbores e froitas.
- Recoñecer as conxuncións e locucións conxuntivas e as interxeccións.
- Compoñer textos dialogados utilizando interxeccións.
- Recoñecer a estrutura interna que presentan os parágrafos que forman un texto, tendo en conta a súa extensión e a das oracións que os forman.
- Coñecer o papel que desempeñan as bibliotecas como promotoras e difusoras da cultura.
- Consultar e analizar bibliotecas virtuais.

12. b) Competencias básicas

- Lectura, comprensión e análise dos distintos aspectos dun texto (cómic).
- Composición de textos adecuados ás características solicitadas.
- Recoñecemento das principais características e da linguaxe propia dos cómics.
- Ampliación do vocabulario e uso con precisión do léxico propio do campo semántico referido ás herbas, árbores e froitas.
- Recoñecemento das conxuncións, as locucións conxuntivas e as interxeccións.
- Recoñecemento da adecuada extensión que deben ter as oracións dos parágrafos dun texto.
- Coñecemento do papel que cumpren as bibliotecas como elementos de promoción e difusión da cultura.

12. c) Contidos

- Os cómics: principais características da linguaxe dos cómics.
- A importancia do guión.
- Herbas, árbores e froitas.
- As conxuncións e as locucións conxuntivas: coordinantes, subordinantes e oracionais.

- A interxeccións.
- Estrutura do texto: o parágrafo.
- A extensión da oración.
- A biblioteca.

12. d) Criterios de avaliación

- Le cómics de forma comprensiva.
- Recoñece as características e a linguaxe dos cómics.
- Selecciona cómics e analiza os elementos que os conforman.
- Amplía o vocabulario e usa con precisión o léxico do campo semántico relativo ás herbas, árbores e froitas.
- Recoñece as conxuncións e locucións conxuntivas e as interxeccións.
- Compón textos dialogados utilizando interxeccións.
- Recoñece a estrutura interna que presentan os parágrafos que forman un texto, tendo en conta a súa extensión e a das oracións que os forman.
- Coñece o papel que desempeñan as bibliotecas como promotoras e difusoras da cultura.
- Consulta e analiza bibliotecas virtuais.

PROPOSTA DIDÁCTICA

4º E.S.O

CURSO 2007-2008

TÉCNICAS DE EXPRESIÓN ESCRITA

I- OBXECTIVOS XERAIS.

Os obxectivos propostos serán alcanzados a medio e longo prazo, procurando atender ás dificultades concretas do alumnado de xeito individualizado.

- Coñecer o funcionamento do proceso comunicativo: os elementos materiais da comunicación, a intención comunicativa, a actividade lingüística como interacción social, a cooperación entre os interlocutores e a negociación do significado.
- Fomentar o interese do alumno cara á lingua escrita, de xeito que se preocupe de redactar con adecuación, precisión e claridade.
- Favorecer a autonomía do alumno/a verbo da produción escrita de texto: que aprenda a autocorrexirse, consultar dicionarios, gramáticas, etc.
- Recoñecer os diferentes tipos de textos e as súas características específicas.
- Practicar a comprensión de textos pertencentes aos actos comunicativos máis comúns na vida cotiá (cartas, instancias, informes, etc.).
- Analizar as propiedades gramaticais e textuais (coherencia, cohesión, adecuación, gramática, presentación) de diferentes textos coa finalidade de ampliar a comprensión do texto e poder empregar técnicas semellantes na produción.
- Desenvolver as estratexias da composición escrita: analizar, xerar ideas, organizalas, redactar, revisar e valorar.
- Comprender e producir todo tipo de textos escritos, desenvolvendo actividades reflexivas críticas.
- Utilizar con fluidez recursos básicos de expresión escrita como a puntuación, os estilos directo e indirecto, a modalidade oracional e figuras retóricas máis habituais.

II- CONTIDOS:

II.1. CONTIDOS CONCEPTUAIS.

A materia a traballar está dividida en 5 bloques de contidos, pero non presentamos a súa periodización por entender que non se poden desenvolver dun xeito illado na aula, senón que se integrarán globalmente na práctica da expresión escrita.

Ademais, hai que ter en conta que se descoñece o nivel do grupo, tanto a nivel ortográfico como de destrezas e habilidades no proceso da escritura. Os bloques dos contidos son os seguintes:

- *A comunicación e o código escrito:*

- Elementos da comunicación escrita.
- As funcións da lingua escrita.
- Características da comunicación escrita.
- Diferencias básicas entre o discurso oral e o discurso escrito.
- Os textos mixtos, orais e escritos.

- *As propiedades do texto escrito:*

- Corrección ou gramaticalidade (construción de frases, gramática normativa).
- Cohesión do texto. Mecanismos de cohesión.
- Coherencia do texto (selección e organización da información. Estructura de cada tipo de texto. O parágrafo como unidade).
- Adecuación do texto.
- Presentación do texto.

- *Tipoloxía de comunicación escritas:*

- Tipoloxía de comunicacións escritas segundo a súa función.
- Tipoloxía de comunicacións escritas segundo a seu ámbito.

- *O proceso de composición de textos:*

- Elaboración e recursividade no proceso de escribir.
- Pasos do proceso de escribir.

- *Os recursos expresivos do código escrito:*

- Estilística. Posibilidades expresivas da lingua. Valores expresivos da sintaxe e da puntuación. As figuras e os recursos retóricos.
- A puntuación. Funcións e usos.

- O ton do texto. A actitude do autor e a súa expresión na prosa.

II.2. CONTIDOS PROCEDEMENTAIS:

- Análise dos elementos principais de varias comunicacións escritas.
- Clasificación de textos escritos segundo as súas funcións.
- Transformación dalgún escrito a partir do cambio dalgún dos seus elementos básicos.
- Toma de notas de discursos orais.
- Corrección de textos propios ou doutros, consultando dicionarios, gramáticas e outras fontes.
- Identificación dos elementos de cohesión en textos escritos.
- Redacción de textos a partir de frases desconectadas, utilizando todo tipo de conectores.
- Análise de parágrafos, identificando tema, estrutura e función.
- Análise do nivel de formalidade dun texto escrito.
- Transformación de textos especializados en versións máis accesibles.
- Análise dos usos tipográficos actuais: cursivas, negriñas, columnas ..., nalgún texto escrito.
- Disposición dun escrito nunha folla, buscando a máxima eficacia e beleza.
- Análise de modelos variados de diferentes tipos de texto.
- Análise de formulismos e das expresións arquetípicas de cada tipo de texto.
- Elaboración persoal de exemplos de cada tipo de texto.
- Análise dos elementos da comunicación escrita pra planificar o texto.
- Elaboración dun proxecto de traballo sobre calquera propósito de escritura.
- Xeración de ideas propias para un texto.
- Activación dos coñecementos previos sobre o tema.
- Utilización de técnicas creativas.
- Busca e consulta de todo tipo de fontes.
- Organización de ideas.
- Redacción e textualización dun tema dado.
- Avaliación do escrito.
- Revisión do escrito e reelaboración dos aspectos mellorables do texto.
- Transformación de textos breves dun estilo a outro.

- Creación de textos breves que conteñan figuras retóricas e outros recursos.
- Puntuación de todo tipo de textos.
- Lectura detallada de textos de opinión e comprensión do seu senso global e detallado.

Non se especifica un manual ou libro de texto concreto, senón que se recorrerá a diferentes textos literarios, xornalísticos, etc., primando unha metodoloxía eminentemente práctica. Publicacións recomendadas:

- *Bacharelato. Contextos. Lingua como texto (Materias curriculares). Unidades Didácticas de Lingua Galega e Literatura*, Xunta de Galicia.
- *Curso de técnicas de expresión escrita*, XABIER MOUTIÑO CAGIDE, Ed. Tambre.
- *Para mellora-la expresión escrita*, FLORENTINA PELIQUÍN e CARMEN PEREIRA, Ed. do Cumio.
- *Lingua galega e literatura. A narración*. (2º ciclo - E.S.O.), LUÍS BARÁ e M. LOURENZO, Ed. Xerais.
- *Lingua galega e literatura. A descrición*. (2º ciclo – E.S.O.), LUÍS BARÁ e M. LOURENZO, Ed. Xerais.

II.3. CONTIDOS ACTITUDINAIS.

- Actitude positiva respecto da escritura e cara a todo tipo de comunicación escritas.
- Conciencia das súas funcións e importancia asía como do beneficio persoal que esta aporta.
- Interese pola análise e reflexión sobre as comunicacións escritas.
- Valoración equitativa de todas as propiedades do texto escrito.
- Actitude favorable cara á autocorrección ou á utilización de libros de consulta.
- Interese por saber escoller o nivel de formalidade adecuado a cada comunicación.
- Interese por desenvolver hábitos de lectura e de escritura.
- Actitude reflexiva cara á análise de textos.
- Actitude positiva cara ao proceso de composición de textos.
- Actitude reflexiva para evitar a precipitación na escritura.

- Interese pola creación de hábitos de xeración de ideas, de lectura e corrección de borradores de traballo.
- Actitude receptiva e aberta respecto dos comentarios dos/as demais a respecto do texto que se escribe.
- Concienciación sobre a importancia dos signos de puntuación na elaboración dun texto.
- Sensibilidade literaria e estética na comprensión e elaboración de todo tipo de textos.

III- CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

- Producir todo tipo de textos escritos con todas as súas propiedades.
- Identificar a función, o contido e as características formais dos tipos de texto que usen.
- Recoñecer o destinatario e o propósito dunha comunicación.
- Elaborar listas e esquemas de ideas propias sobre un tema determinado.
- Consultar fontes externas para acadar información sobre un tema determinado e para emendar error e mellorar o texto.
- Facer esquemas de textos lidos e dos que se quere escribir.
- Seleccionar o nivel adecuado de formalidade á comunicación escrita.
- Puntuar correctamente textos alleos e propios.
- Identificar os erros de todo tipo no propio ou nun alleo.
- Identificar, a partir dun texto, a actitude e a tendencia ideolóxica que mantén un autor respecto a un tema determinado.
- Utilizar recursos lingüísticos variados na redacción dun texto.
- Dispoñer formalmente dun xeito correcto o texto escrito.

Nota: A avaliación será contínua, valorando a cualificación dos escritos producidos, o proceso de elaboración e os progresos realizados ao longo do curso, habida conta de que se trata dunha destreza progresiva .

LINGUA GALEGA E LITERATURA (4º E.S.O)

I.- OBXECTIVOS XERAIS

- 1º.- Valorar a lingua galega como propia de Galicia, e comprender as circunstancias que condicionaron o seu uso na actualidade.
- 2º.- Coñecer a historia da lingua galega e da súa literatura nos séculos XIX e XX.
- 3º.- Ser capaz de comprender o sentido global dos diferentes tipos de textos, así como de diferenciar as ideas principais e as secundarias presentes neles.
- 4º.- Producir textos escritos axeitados ás necesidades das diferentes situacións comunicativas.
- 5º.- Ampliar e precisar o vocabulario, de xeito que se poidan expresar con claridade e precisión as ideas que se desexan transmitir.
- 6º.- Identificar e analizar oracións simples, compostas, diferenciando as súas cláusulas e frases, e utilízalas na construción de textos.
- 7º.- Distinguir entre polisemia, homonimia, neoloxismo e préstamo lingüístico como recursos para enriquecer a expresión oral e a produción escrita de textos.
- 8º.- Desenvolver o gusto pola lectura.
- 9º.- Ler de maneira expresiva textos de diferente tipo, tanto en prosa como en verso.
- 10º.- Recoñecer nos textos literarios os principais recursos formais utilizados.
- 11.- Escribir textos de creación propia, con orixinalidade e creatividade, tentando incorporar os recursos formais analizados.

II.- PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS

1º AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS

- 1.- Introducción á fonética.
- 2.- Situación da lingua galega no século XIX.
- 3.- A literatura galega no século XIX.
 - Contexto histórico do século XIX.
 - Os Precusores.

- Rosalía de Castro.
- Curros Enríquez.
- Eduardo Pondal.

4.- Estudo do significado: a semántica.

- Significado denotativo e connotativo.
- Contexto e situación.

5.- Os medios de comunicación audiovisuais: análise das diferentes linguaxes específicas.

CONTIDOS PROCEDEMENTAIS

- Lectura expresiva e comprensiva de textos literarios.
- Coñecemento dos principais autores do século XIX.
- Análise e comentario de poemas.
- Identificación dos fonemas vocálicos do galego en posición tónica e pretónica.
- Clasificación das consoantes que aparecen nun texto segundo o punto e o modo de articulación.
- Análise da linguaxe dos medios de comunicación audiovisual.

CONTIDOS ACTITUDINAIS

- Apezo polo patrimonio literario propio.
- Valoración das producións literarias do século XIX.
- Valoración dos recursos expresivos empregados na literatura do XIX.
- Interese e gusto por transmitir as propias ideas, experiencias e sentimentos a través da creación literaria propia, explotando as posibilidades expresivas, estéticas e líricas da linguad.
- Respecto polas regras de coherencia, propiedade e corrección que facilitan a comunicación lingüística.
- Valoración crítica dos factores políticos, económicos e sociolingüísticos que condicionaron a evolución da lingua e literatura galegas.
- Interese pola corrección lingüística.

2ª AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS

1.- Situación da lingua galega ata o ano 1936.

2.- A literatura galega ata o ano 1936.

- Contexto histórico.
- As Irmandades da Fala.
- Ramón Cabanillas.
- A Xeración Nós.
- A renovación do conto: Rafael Dieste.
- A poesía de vangarda.

3.- Semántica.

- Relacións semánticas: sinonimia, polisemia, homonimia e antonimia.
- Campos semánticos. Campos léxicos. Cambios semánticos: causas.

CONTIDOS PROCEDEMENTAIS

- Lectura expresiva e comprensiva de textos literarios.
- Coñecemento do contexto histórico galego do 1º terzo do século XX.
- Comprensión dos avances no proceso de normalización cultural.
- Recoñecemento do grao de modernidade e universalidade acadado polas letras galegas a comezos do século XX.
- Coñecemento dos autores que contribuíron á modernidade da nosa literatura.
- Elaboración de familias léxicas.
- Selección e uso de sinónimos.
- Selección adecuada da acepción precisa da palabra segundo o contexto.

CONTIDOS ACTITUDINAIS

- Interese por coñecer a situación cultural, lingüística e literaria da Galiza de comezos do século XX.
- Apezo polo patrimonio literario propio.

- Valoración da produción literaria ata o ano 1936.
- Valoración da dimensión estética dos textos literarios.
- Interese por expresarse con claridade , coherencia e corrección gramatical.
- Interese por enriquecer o léxico persoal.

3ª AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS

1.- Historia da lingua galega desde 1936 até hoxe.

2.- A literatura galega desde 1936 até agora.

- Contexto histórico de posguerra.
- A recuperación da poesía. Celso Emilio Ferreiro.
- A recuperación da narrativa.
 - Blanco Amor.
 - Álvaro Cunqueiro.
 - Ánxel Fole.
 - Neira Vilas.
 - A Nova Narrativa.
 - Méndez Ferrín
 - Carlos Casares.
- A actualidade.
 - Poesía.
 - Prosa.
 - Teatro.

3.- Linguas en contacto.

- Bilingüismo e diglosia.
- Normalización lingüística.

4.- A situación actual do idioma galego: lexislación que regula o uso das linguas oficiais de Galicia.

5.- Variedades xeográficas: principais fenómenos lingüísticos que caracterizan as variedades dialectais do galego.

6.- A oración simple e composta.

- Funcións sintácticas na oración.

- Oración composta: coordinación e subordinación.
- Tipos de oracións coordinadas.
- Tipos de oracións subordinadas.

CONTIDOS PROCEDEMENTAIS

- Lectura expresiva e comprensiva de textos literarios.
- Comprensión dos efectos que tiveron a Guerra Civil e o Franquismo sobre a nosa lingua e literatura, así como do papel que xogaron os exiliados en América na recuperación de actividades artísticas na inmediata posguerra.
- Coñecemento da recuperación da literatura nos anos 60 e os autores que desenvolveron ese proceso.
- Coñecemento dos cambios legais que se produciron con respecto ás linguas periféricas despois da morte de Franco.
- Análise e crítica do emprego que os medios de comunicación social fan das dúas linguas oficiais.
- Coñecemento dos autores máis sobranceiros das últimas décadas.
- Diferenciación entre unidades sintácticas simples e compostas.
- Diferenciación e identificación de cláusulas subordinadas.
- Análise da situación sociolingüística da nosa comunidade.
- Utilización de formas léxicas e expresións adecuadas ó rexistro lingüístico que esixe cada situación, en función dos diferentes niveis de uso da lingua.

CONTIDOS ACTITUDINAIS

- Apezo polo patrimonio literario propio.
- Valoración das produccións literarias desde a posguerra ás últimas tendencias.
- Valoración do feito literario como produto lingüístico, estético e cultural.
- Interese por coñecer o contexto histórico, social e cultural da posguerra.
- Respecto e apezo pola diversidade lingüística e cultural.
- Valoración da lingua como elemento configurador da identidade persoal e colectiva, e como expresión fundamental da cultura propia.
- Afección pola lectura de textos literarios de diferentes xéneros e épocas, utilizando criterios de selección, interpretación e valoración.
- Interese por expresarse con claridade, coherencia e corrección gramatical.

Libro de texto recomendado: Lingua Galega e Literatura . 4º ESO. Ed. Rodeira. Grupo Edebé.

Lecturas obrigadas: ao longo do curso o alumnado lerá unha obra literaria por avaliación (tres en total), libros que serán obxecto de traballo na aula canto aos seus aspectos fundamentais. Para aprobar a asignatura será necesario superar as probas específicas nas que se demostre ter efectuado as lecturas recomendadas.

III.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Utilizar a lingua galega oralmente e por escrito para comprender e expresar todo tipo de mensaxes, identificando a intención comunicativa.
- Utilizar a lingua galega na elaboración de traballos servíndose dos medios de comunicación tradicionais e das novas tecnoloxías.
- Identificar as principais variantes xeográficas do galego, e integralas nun estándar global da lingua.
- Interpretar con sentido crítico , as mensaxes procedentes dos medios de comunicación .
- Integrar os mecanismos da lingua e os seus elementos formais (marcas de adecuación, procedementos de cohesión, estrutura da oración, estruturas textuais, formación de palabras, etc.) para comprender os textos alleos e mellorar as producións propias.
- Consultar diferentes fontes de información , lingüísticas e non lingüísticas, co obxecto de realizar traballos de investigación adecuados ó seu nivel.
- Recoñecera as características das principais etapas, obras e autores da literatura galega dos séculos XIX e XX.
- Establecer relacións entre as obras máis relevantes da literatura galega do XIX e XX e o contexto histórico, social e cultural no que aparecen.
- Utilizar as propias ideas e experiencias para a produción de textos de intención literaria.

Nota: A avaliación será continua e as probas escritas incluírán temas relativos aos bloques de sociolingüística, fonética, morfoloxía, léxico e ortografía, así como de literatura e lecturas recomendadas, emitíndose unha cualificación ponderada á vista do resultado global dos exames e da actitude e evolución xeral do alumnado.

IV.- CONTIDOS MÍNIMOS

- Coñecemento dos períodos máis sobranceiros da literatura galega do XIX- XX.
- Coñecemento xeral dos autores máis relevantes do noso panorama literario do XIX – XX.
- Dominio da lectura e comprensión de diferentes textos.
- Comentario e análise de textos literarios.
- Os alumnos deberán mostrar claridade e coherencia de ideas e soltura léxica e gramatical na expresión.
- Coñecemento da situación actual do idioma galego.
- Coñecemento dos trazos dialectais máis característicos do galego actual.
- Os alumnos deberán coñecer as claves argumentais dos libros lidos ao longo do curso.

PROPOSTA DIDÁCTICA

1º B.A.C

CURSO 2007-2008

INTRODUCCIÓN

O D.C.B. da material de Lingua Galega e Literatura distribúe os contidos en catro bloques para 1º B.A.C.:

- 1º - Lingua e sociedade
- 2º - Lingua oral e escrita
- 3º - Reflexión sobre a lingua
- 4º - Literatura

Neste curso imos intentar, na medida do posible, coordinarnos co departamento de Lingua Española e Literatura, polo menos en canto á secuenciación dos contidos. Ademais estudiaremos a posibilidade de reducir o tempo adicado a algúns contidos teóricos (na 2ª avaliación) en cada asignatura, por seren estes comúns en ámbalas dúas linguas (tipoloxía e propiedades textuais). Este acordo viría da imposibilidade de abarcar todo o temario e da necesidade de adicarlle máis tempo á parte práctica, mesmo deses temas.

O libro de texto escollido polo departamento é: Lingua e Literatura I. Bacharelato, editorial Rodeira. Grupo Edebé.

OBXECTIVOS XERAIS

- Afirmar a lingua galega como propia de Galicia, comprendendo as circunstancias que condicionaron a súa evolución.
- Coñecer e analizar a realidade lingüística da nosa comunidade e de España, os diferentes usos sociais e os fenómenos de contacto entre as dúas linguas, recoñecendo o posible contido ideolóxico da linguaxe e superando os posibles prexuízos relativos ás linguas e aos seu falantes.
- Utilizar e valorar a lingua oral e escrita como instrumento eficaz para a comunicación interpersonal e para a comprensión, análise e organización de feitos e saberes de calquera tipo.
- Comprender e analizar discursos orais e escritos procedentes de distintos ámbitos (académico, intercambio social, medios de comunicación, etc.) atendendo ás peculiaridades de cada un deles e analizando en cada caso os elementos e as funcións que interveñen no proceso comunicativo.
- Expresarse oralmente e por escrito mediante discursos adecuados ás situacións de comunicación, respectando as normas lingüísticas e socio-comunicativas que regulan o uso da lingua.

- Coñecer e reflexionar sobre os elementos formais e os distintos componentes da lingua no seu plano fonolóxico, morfo-sintáctico, léxico-semántico e textual para analizar e corrixir, a partir desta reflexión, as produccions lingüísticas propias.
- Interpretar e valorar as obras literarias como manifestación da sensibilidade artística do ser humano, como expresións da identidade cultural dos pobos e como fonte de pracer persoal.
- Coñecer as características identificadoras das principais épocas da literatura Galega dende a Idade Media ao século XIX, así como dos autores e obras máis significativas, utilizando de forma crítica as fontes bibliográficas e documentais adecuadas para o seu estudio.

PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS

1ª AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS

A LINGUA E OS FALANTES:

1º - A Lingua: comunicación humana

- A comunicación.
- Os signos: clases e semiótica.
- A comunicación humana: elementos, códigos e funcións.

2º - A diversidade lingüística

- Lingua, fala e dialecto
- As variedades da lingua: sintópicas, soncrónicas, sinstrácticas e sinfásicas.
- A diversidade lingüística: principais linguas de Europa, as peninsulares e a galega.

3º - Lingua e sociedade

- Linguas en contacto: as interferencias lingüísticas.
- A norma estándar e as variantes xeográficas e sociais da lingua galega.

ESTUDO DA LINGUA:

1.- Fonética e fonoloxía.

- Os sons lingüísticos.
- A entoación: tipos.
- O fonema (sistemas vocálico e consonántico).
- A sílaba.
- O acento: tonicidade vs. acento gráfico.

2.- O S. N. (estrutura).

- O nome como núcleo de S. N.: flexión e clasificación.
- Os determinantes (artigos, demostrativos, posesivos, numerais, indefinidos, interrogativa e exclamativos).

3.- Os modificadores do S. N.: o adxectivo (clasificación).

- A substantivación do adxectivo.
 - Outros modificadores do S. N.
- 4.- O pronome como núcleo do S. N.
- Pronomes persoais tónicos.
 - Pronomes átonos: funcións, combinacións e posición.
- 5.- O S. V.
- Morfoloxía do verbo regular: a conjugación verbal.
 - O verbo como núcleo do predicado: complementos do verbo.
- 6.- Os verbos irregulares: irregularidades no lexema e/ou na desinencia.
- As formas non persoais do verbo.
 - As perífrases verbais.
- 7.- O adverbio e as locucións adverbiais: funcións e clasificación.
- As preposicións.
 - As conxuncións.
- 8.- Lexicoloxía: estrutura do léxico.
- A renovación léxica: formación de palabras e préstamos.
 - Léxico patrimonial e cultismos.
 - As terminoloxías específicas.

CONTIDOS PROCEDEMENTAIS:

- Análise da situación sociolóxica da nosa comunidade e identificación dos problemas derivados do conflito lingüístico .
- Análise do proceso de normalización lingüística.
- Recoñecemento e análise das variedades da lingua.
- Elaboración de textos tendo en conta a canle empregada, a tipoloxía textual e o tipo de discurso.
- Reformulación de textos en función de cambios de lingua, medios de transmisión, finalidade, tipoloxía textual, etc.
- Análise de textos, dende o punto de vista léxico-semántico e morfosintáctico que facilite a comprensión e produción de textos.
- Clasificación e descrición morfolóxica das categorías presentes na oración.
- Examen e estudo da oración e os seus componentes.

- Utilización das convencións lingüísticas na produción de textos (acentuación, puntuación, normas ortográficas).

CONTIDOS ACTITUDINAIS:

- Mantemento de actitudes positivas e activas respecto á utilización da nosa lingua en todas as situacións de comunicación.
- Valoración da lingua como elementos configurador da identidade persoal e colectiva.
- Interese e respecto polas variantes sociais , dialectais e situacionais da lingua.
- Actitude consciente e respectuosa coa riqueza plurilingüe e pluricultural e o feito de que a diversidade lingüística e cultural é un instrumento de enriquecemento social.
- Interese por comunicarse a través de discursos orais e escritos caracterizados pola súa eficacia comunicativa, corrección, creatividade e beleza.
- Actitude reflexiva e crítica ante formas orais e escritas que supoñían calquera tipo de discriminación e ante as mensaxes dos medios de comunicación que presentan calquera tipo de manipulación.
- Interese por avaliar e corrixir sistematicamente as propias producións.

2ª AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS:

A LINGUA E OS FALANTES:

1.- Historia da lingua galega: formación da lingua.

- A lingua na Idade Media
- A decadencia.
- O século XVIII.
- O século XIX.

A NOSA LITERATURA:

1.- Os xéneros literarios:

- Características da lingua literaria.
- Os xéneros literarios.
- A lírica: culta e popular.
- A narrativa: elementos da narración.
- A dramática: o teatro.

2.- A lírica medieval.

- Contexto histórico, social, cultural e lingüístico da Idade Media.
- A lírica galego-portuguesa: orixes, relación coa lírica provenzal, cronoloxía, ámbito social e xeográfico.
- Autores e intérpretes da lírica medieval.
- Os xéneros.
- Os textos conservados.

3.- A cantiga de amigo e a cantiga de amor.

- Contidos: voces, interlocutores, campos sémicos modalidades.
- Comentario formal: recursos, estilo e linguaxe, métrica e rima.

4.- A cantiga de escarnio e maldicir.

- Distinción.
- Contido: campos sémicos, clasificación.
- Forma: clasificación, recursos, estilo e linguaxe.

5.- Xéneros menores, lírica relixiosa e prosa mediaval.

- A portorela, a tenzón, o pranto, a cantiga de seguir.
- As cantigas de Sta. María: códigos, autoría, fontes, tipoloxía, lingua e métrica.
- Prosa medieval: narrativa (ciclo clásico e ciclo artúrico), historiográfica, haxiográfica, didáctica e xurídica.

CONTIDOS PROCEDEMENTAIS

- Identificación das distintas etapas na evolución histórica da nosa lingua.
- Identificación dos elementos e das técnicas características das formas literarias máis significativas.
- Lectura e valoración crítica de obras literarias significativas representativas da época medieval.
- Interpretación do contido da obra, e textos literarios relacionándoos coa estrutura de forma literarias e cos procedementos utilizados.
- Análise e comprensión das relacións entre un texto ou obra literaria e o marco sociocultural e estético en que se produciu.
- Recoñecemento e valoración crítica dos factores sociopolíticos, económicos e sociolingüísticos que condicionaron a produción literaria neste período medieval.
- Realización de comentarios de textos literarios.
- Uso de técnicas e estratexias para a comprensión e resumo de textos.

CONTIDOS ACTITUDINAIS:

- Interese por coñecer as diferentes etapas da historia da nosa lingua para unha mellor comprensión e valoración da súa situación actual.
- Valoración do feito literario como produto lingüístico, estético e cultural.
- Interese e gusto pola lectura das obras literarias máis significativas do período medieval.

3ª AVALIACIÓN

CONTIDOS CONCEPTUAIS:

A NOSA LITERATURA:

1.- Os Séculos Escuros:

- O contexto histórico, social, cultural e lingüístico dos Séculos Escuros.
- A decadencia da poesía trobadoresca.
- A literatura nos séculos XVI e XVII, a poesía popular, a poesía erudita, o vilancico. A prosa e o teatro.
- O século XVIII: os ilustrados.

2.- O século XIX:

- Contexto histórico, social, cultural e lingüístico do século XIX.
- A literatura no primeiro terzo do século XIX.
- Os precursores: principais autores e obras.
- O Rexurdimento: a prosa (principais autores e obras); o teatro (principais autores e obras).

3.- O século XIX:

- A lírica do Rexurdimento.
- Rosalía de Castro: produción literaria. Liñas temáticas. Lingua , métrica e estilo.
- E. Pondal: produción literaria. Liñas temáticas. Lingua , métrica e estilo.
- Curros Enríquez: produción literaria. Liñas temáticas. Lingua , métrica e estilo.

CONTIDOS PROCEMENTAIS:

- Lectura e valoración crítica de obras literarias significativas e representativas do século XIX.
- Interpretación do contido de obras e textos literarios relacionándoos coa estrutura de formas literarias e cos procedementos utilizados.
- Análise e comprensión das relacións entre un texto ou obra literaria e o marco sociocultural e estético en que produciu.
- Recoñecemento e valoración crítica dos factores sociopolíticos, económicos e sociolóxicos, que condicionaron a nosa produción literaria nos Escuros Séculos e no S. XIX.
- Realización de comentarios de textos literarios.

CONTIDOS ACTITUDINAIS:

- Interese e gusto pola lectura de obras e textos literarios dos representantes dos Séculos Escuros e do S. XIX utilizando criterios propios de selección e valoración.
- Interese por expresar as propias ideas, sentimentos e fantasías mediante as diferentes formas literarias.
- Interese por emitir xuízos persoais e argumentados no comentario literario.
- Valoración do século XIX como decisivo para a recuperación e o desenvolvemento da lingua e da literatura.

Lecturas obrigadas: o alumnado lerá unha obra literaria por avaliación e para aprobar a asignatura deberá ter superadas as probas correspondentes onde se demostre ter lido e comprendido os textos recomendados.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Analizar críticamente as circunstancias que condicionaron a evolución, o uso e a realidade actual da nosa lingua.
- Analizar en textos de distinto tipo, transmitidos por canles diferentes, as variedades lingüísticas que se manifestan neles, así como as valoracións e actitudes sociolingüísticas implícitas.
- Comprender e valorar discursos de distinto tipo, transmitidos por canles diferentes, identificando a situación de comunicación en que se produce e a intención comunicativa.
- Producir textos escritos de distinto tipo dotados de coherencia e corrección e adecuados á situación comunicativa.
- Utilizar a reflexión sobre a lingua nos seus planos fónico, morfosintáctico, léxico-semántico e textual, así como os conceptos e os procedementos lingüísticos básicos adecuados para a comprensión e a produción de textos.
- Establecer relacións entre unha obra representativa dun autor e o contexto sociocultural no que se produciu.
- Interpretar textos e obras literarias tendo en conta a estrutura da forma literaria á que pertence e a técnica empregada.
- Coñecer as claves argumentais dos libros lidos e comentados ao longo do curso.
- Coñecer os mecanismos de renovación léxica e utilizar correctamente as palabras patrimoniais, os cultismos, os semicultismos e as terminoloxías específicas.
- Identificar as interferencias lingüísticas entre galego e castelán, valorando a produción correcta do galego.

Nota: As probas de avaliación incluírán temas relativos aos bloques de sociolingüística, fonética, morfoloxía, léxico e ortografía, así como de literatura e lecturas recomendadas, emitíndose unha cualificación ponderada á vista do resultado global dos exames e da actitude e evolución xeral do alumnado.

CONTIDOS MÍNIMOS

- Recoñecemento das etapas históricas da lingua galega.
- Descrición da situación e características do galego nos diferentes períodos, dende a súa formación ata a actualidade.
- Coñecemento e análise da realidade lingüística de Galicia, dos diferentes usos sociais e dos fenómenos de contacto entre as dúas linguas.
- Recoñecemento das funcións da linguaxe en mensaxes de distinto tipo.
- Identificación das variedades da lingua.
- Identificación da estrutura dos diversos sintagmas e do seu núcleo e funcións, indicando a categoría gramatical á que pertencen.
- Utilización correcta do xénero e número dos nomes e identificación das súas funcións.
- Coñecemento das características das conjugación do verbo e do seu paradigma verbal.
- Coñecemento dos principios verbos irregulares.
- Coñecemento do adverbio e das locucións adverbiais.
- Coñecemento da preposición e das locucións prepositivas así como das conxuncións.
- Coñecemento das características da literatura medieval, dos Séculos Escuros e do S. XIX e identificación e comentario de textos dos autores máis representativos.
- Coñecemento das claves argumentais dos libros lidos ao longo do curso.

PROPOSTA DIDÁCTICA

2º B.A.C

CURSO 2007-2008

OBXECTIVOS XERAIS.

- Coñecer e valorar as circunstancias históricas que condicionaron a evolución da lingua galega e confrontalos coa situación actual.
- Valorar a lingua galega e utilizala, oralmente e por escrito, en tódalas situacións de comunicación.
- Aprezar a diversidade lingüística como unha riqueza cultural.
- Analizar as interrelacións existentes entre as diferentes linguas e identificar os fenómenos de contacto e de conflito lingüístico.
- Superar calquera prexuízo ideolóxico ou social relativo ao uso da lingua.
- Realizar exposicións orais planificadas, previa recollida de datos e de información.
- Preparar traballos por escrito utilizando distintas fontes de información.
- Analizar e comprender textos orais e escritos de todo tipo.
- Producir textos orais e escritos de acordo cunha estrutura planificada, utilizando os criterios de adecuación, cohesión, coherencia e corrección debidas.
- Distinguir e usar adecuadamente os compoñentes e constituíntes da oración, o parágrafo e o texto gardando as concordancias e coherencia necesarias.
- Identificar e analizar oracións simples, compostas, diferenciando as súas cláusulas e frases, e utilizalas na construción de textos.
- Recoñecer e utilizar os mecanismos de derivación para enriquecer a expresión oral e a produción escrita de textos.
- Posuír hábitos de corrección e adecuación na presentación de todo tipo de textos segundo as convencións ortográficas e lingüísticas establecidas.
- Interpretar e valorar as obras literarias, como manifestación da sensibilidade artística do ser humano, como expresión da identidade cultural dos pobos e como fonte de pracer persoal.
- Posuír o hábito da lectura e apreza-la como fonte de pracer estético e de coñecemento dunha época histórica.
- Recoñecer as principais obras e autores da literatura galega do século XX e as súas características.
- Comentar un texto literario, pertencente a un autor representativo do século XX.
- Coñecer e reflexionar sobre os elementos formais e os distintos componentes da lingua no seu plano fonolóxico, morfosintáctico, léxico-semántico e textual para analizar e corrixir, a partir desta reflexión, as producións lingüísticas propias.

PERIODIZACIÓN DOS CONTIDOS.

1ª.- AVALIACIÓN.

- CONTIDOS CONCEPTUAIS.

A LINGUA E OS FALANTES.

- 1º.- O conflito lingüístico. Definición, causas e consecuencias..
- 2º.- Lingua minorizada e lingua minoritaria. Semellanzas e diferencias..
- 3º.- Bilingüismo e diglosia. Definición, causas e consecuencias.
- 4º.- A diversidade plurilingüe e pluricultural de España. Identificación das linguas, territorio que ocupan e marco legal no que se desenvolven.

ESTUDO DA LINGUA.

- 1º.- O léxico do galego. A palabra: lexemas e morfemas. A formación de palabras. Palabras patrimoniais, cultas e semicultas.
- 2º.- Estudo do significado: a semántica. Significado denotativo e connotativo. Contexto e situación. Relacións semánticas: sinonimia, polisemia, homonimia e antonimia.
- 3º.- Campos semánticos. Campos léxicos. Cambios semánticos: causas.
- 4º.- O texto: definición e estrutura.
 - Tipos de textos (forma e contido).
 - O contexto.
 - Propiedades textuais: a coherencia , a cohesión e a adecuación.
- 5º.- Fonética e fonoloxía. Sistemas vocálico e consonántico do galego.

TIPOLOXÍA E ANÁLISE DE TEXTOS.

- 1º.- A linguaxe publicitaria e propagandística: estrutura e trazos lingüísticos, a persuasión.
- 2º.- A linguaxe periodística: o periodismo e a linguaxe xornalística.
- 3º.- A linguaxe na radio e na televisión: características xerais.

- CONTIDOS PROCEDEMENTAIS.

-

- 1º.- Análise da situación sociolingüística do estado español e identificación dos problemas derivados do conflito lingüístico.
- 2º.- Identificación dos fenómenos do vocalismo galego.
- 3 º.- Clasificación das consoantes que aparecen nun texto segundo do o modo de articulación.
- 4º.- Identificación de lexemas e morfemas derivativos e flexivos dunha serie de palabras.
- 5º.- Elaboración de familias léxicas.
- 6º.- Realización de segmentación de palabras.
- 7º.- Selección e uso de palabras sinónimas.
- 8º.- Selección adecuada da acepción precisa da palabra segundo o contexto.
- 9º.- Análise de textos tendo en conta a súa tipoloxía e o medio de transmisión, así como a intención comunicativa.
- 10º.- Emprego adecuado da normativa referida á ortografía, morfoloxía, sintaxe e léxico.

- CONTIDOS ACTITUDINAIS.

-

- 1º.- Mantemento de actitudes positivas e activas respecto á utilización da nosa lingua en tódalas situacións de comunicación.
- 2º.- Conciencia da necesidade de promover a normalización do galego en tódolos ámbitos da vida académica e social.
- 3º.- Interese por avaliar e corrixir sistematicamente as propias producións.
- 4º.- Respecto polas convencións lingüísticas e polas normas de corrección ortográfica.
- 5º.- Interese polo emprego de expresións, locucións e léxico propio da nosa lingua evitando as interferencias doutras linguas.
- 6º.- Actitude crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación que presentan calquera tipo de discriminación ou manipulación.

2ª AVALIACIÓN.

- CONTIDOS CONCEPTUAIS.

A LINGUA E OS FALANTES.

- 1º.- O galego entre o 1900 e o 1936. Niveis de comunicación e uso nos distintos contextos.
- 2º.- O galego entre o 1936 e o 1975. Niveis de comunicación e uso nos distintos contextos.
- 3º.- A Normalización lingüística do galego. Estado actual e porvir da lingua galega.
- 4º.- O galego nos medios de comunicación de masas escritos e audiovisuais.

ESTUDIO DA LINGUA.

- 1º.- A morfosintaxe. A oración simple e a oración composta. Tipos de oracións compostas. A coordinación: tipos e análise de oracións coordinadas. A xustaposición: análise de oracións xustapostas.
- 2º.- A subordinación: tipos. Subordinadas substantivas: funcións e análise. Subordinadas adxectivas: enlaces, antecedentes, tipos e análise.
- 3º.- Subordinadas adverbiais: tipos e análise.

TIPOLOXÍA E ANÁLISE DE TEXTOS.

- 1º.- A linguaxe administrativa: características xerais.
- 2º.- A linguaxe comercial: características xerais. A carta comercial.
- 3º.- A linguaxe científica e técnica: características e creación do léxico científico – técnico.
- 4º.- A linguaxe académica: características xerais.

A NOSA LITERATURA.

- 1º.- Noriega Varela e Ramón Cabanillas. Obras representativas e características da súa escrita.
- 2º.- Movimentos de vangarda. Características. Autores e obras.
- 3º.- A Xeración Nós. Características. Autores e obras.

- CONTIDOS PROCEDEMENTAIS.

1º.- Identificación das distintas etapas na evolución histórica da nosa lingua.

2º.- Análise do proceso normalizador da lingua galega.

3º.- Análise da presenza do galego nos medios de comunicación de masas escritos e audiovisuais.

4º.- Análise dos niveis de lingua (culto, popular, vulgar) e das linguaxes específicas.

5º.- Diferenciación entre unidades sintácticas simples e compostas.

6º.- Diferenciación e identificación de cláusulas subordinadas.

7º.- Análise de textos tendo en conta a súa tipoloxía e o medio de transmisión, así como a intención comunicativa.

8º.- Utilización de distintas técnicas auxiliares e de procedementos de documentación para a comprensión e para a produción de textos usuais na vida académica.

9º.- Localización de textos literarios no seu período cronolóxico.

10º.- Recoñecemento de situacións sociais e políticas relevantes para o desenvolvemento da literatura galega.

11º.- Interpretación dos textos en función do contexto social e político en que foron creados.

- CONTIDOS ACTITUDINAIS.

1º.- Reflexión sobre a necesidade dunha normativa para a configuración dun idioma.

2º.- Actitude aberta ante o feito da estreita relación entre o galego e o portugués.

3º.- Respecto polas convencións lingüísticas e polas normas de coherencia, propiedade e corrección.

4º.- Valoración do feito literario como produto lingüístico, estético e cultural.

5º.- Interese e gusto pola lectura de obras e textos literarios de diferentes formas literarias e épocas, utilizando criterios propios de selección e valoración.

6º.- Interese por comunicarse a través de discursos orais e escritos caracterizados pola súa eficacia comunicativa, corrección, creatividade e beleza.

3ª AVALIACIÓN

- CONTIDOS CONCEPTUAIS.

- 1º.- A literatura galega do exilio. Características. Autores e obras.
- 2º.- Tendencias da lírica na segunda metade do século XX. Grupos de poetas.
- 3º.- Tendencias da narrativa galega de posguerra.
- 4º.- O teatro galego do século XX. Tendencias. Autores e obras.
- 5º.- Os modelos narrativos de finais do século XX. Características. Autores e obras.
- 6º.- Tendencias actuais da lírica, da narrativa, da dramática e da ensaística.

- CONTIDOS PROCEDEMENTAIS.

1º.- Aplicación dun modelo de comentario de texto literario sobre textos completos ou fragmentos significativos de obras da literatura galega do século XX, respectando unha acción planificada: lectura e información acerca do texto, localización, interpretación e valoración.

2º.- Análise e comprensión das relacións entre un texto ou obra literaria e o marco sociocultural e estético en que se produciu.

3º.- Recoñecemento e valoración crítica dos factores sociopolíticos, económicos e sociolingüísticos que condicionaron a nosa literatura.

- CONTIDOS ACTITUDINAIS.

1º.- Valoración do feito literario como produto lingüístico, estético e cultural.

2º.- Sensibilidade pola posibilidade que proporcionan os diferentes xéneros e subxéneros para a expresión de sentimentos, ideas, ficcións e pensamentos.

3º.- Actitude crítica perante os contidos ideolóxicos que subxacen nas obras literarias e perante os temas que denoten discriminación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

- 1º.- Valorar a lingua como máxima expresión da identidade nacional.
- 2º.- Integrar os problemas da lingua no proceso da historia e da cultura da Galicia.
- 3º.- Reflexionar sobre as causas que influíron na evolución da lingua.
- 4º.- Observar e examinar palabras, frases, cláusulas e oracións identificando e analizando os elementos do texto, da oración, cláusula, frase e palabra.
- 5º.- Analizar as ideas expostas nos textos distinguindo as principais das secundarias.
- 6º.- Planificar e redactar traballos monográficos, fichas bibliográficas, etc.
- 7º.- Comentar un texto literario localizandoo dentro dun período, identificando o autor.
- 8º.- Identificar e comprender os factores histórico – sociais e culturais presentes nos textos literarios galegos.
- 9º.- Recoller información actualizada en fontes múltiples sobre un tema predeterminado valorándoa criticamente e integrándoa de xeito que permita a creación dunha liña de argumentación persoal, coherente e razoada.
- 10º.- Coñecer as claves argumentais dos libros lidos ao longo do curso.
- 11º.- Producir textos específicos (narracións, descricións, argumentacións, etc.), con diferente nivel de formalización e variedade de contidos (científicos, humanísticos, literarios, etc.).

Nota: A avaliación será continua e as probas escritas incluírán temas relativos aos bloques de sociolingüística, fonética, morfoloxía, léxico e ortografía, así como de literatura e lecturas recomendadas, emitíndose unha cualificación ponderada á vista do resultado global dos exames e da actitude e evolución xeral do alumnado.

CONTIDOS MÍNIMOS.

- 1º.- Recoñecemento das etapas históricas da lingua galega.
- 2º.- Coñecemento das características da literatura contemporánea galega e identificación e comentario de textos dos autores máis representativos.
- 3º.- Coñecemento das claves argumentais dos libros lidos ao longo do curso.
- 4º.- Coñecemento dos factores sociopolíticos, económicos e sociolingüísticos que condicionaron a nosa literatura.
- 5º.- Dominio do uso correcto da lingua evitando as interferencias do castelán.
- 6º.- Diferenciación entre unidades sintácticas simples e compostas. Identificación de cláusulas subordinadas.
- 7º.- Selección e uso de palabras sinónimas.
- 8º.- Realización de segmentación de palabras.
- 9º.- Utilización das convencións lingüísticas na produción de textos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Coa finalidade de cubrir as necesidades específicas dun sector do alumnado neste ámbito, o Departamento de Lingua Galega e Literatura ofrece varios servizos de atención personalizada mediante a implantación dun P.D.C. no ámbito lingüístico, dous agrupamentos específicos en 2º e 3º de E.S.O. respectivamente, así como unha materia de reforzo (REF.) das destrezas e habilidades lingüísticas en galego para 1º de E.S.O., todo elo atendido directamente por profesorado de dito departamento, amais das actividades complementarias e individualizadas nas aulas de referencia, con seguimento regular a cargo do profesor ou profesora de Galego encargados da docencia en cada un dos casos, e das medidas contempladas a tal efecto no Proxecto Lingüístico de Centro.

ATENCIÓN E AVALIACIÓN DO ALUMNADO PENDENTE

A avaliación dos alumnos de Lingua Galega e Literatura con materia pendente de cursos anteriores realizarase ao longo de tres probas repartidas segundo o calendario oficial do centro e seguindo os criterios de avaliación xa especificados para cada curso.

As recuperacións e a materia de cada unha destas probas serán fixadas en reunións periódicas cos alumnos correspondentes.

Nestas reunións explicarase aos afectados a materia obxecto de exame e facilitaráselles exercicios sobre a mesma, os cales serán corrixidos na seguinte xuntanza, con indicación doutros materiais recomendados a ditos efectos.

I.E.S. *Santiago Basanta Silva*

Departamento de Lingua Galega e Literatura (Curso 2007/08)

Proposta de actividades extraescolares e complementarias

- Asistencia a rutas literarias polo Museo Provincial de Lugo (2º de E.S.O.).
- Realización da chamada “Ruta da *Esmorga*” pola cidade de Ourense e visita á zona histórica de dita cidade (1º B.A.C.).
- Organización dun espectáculo de contacontos.
- Asistencia a representacións teatrais no Auditorio de Vilalba.
- Participación en conferencias relativas a aspectos vinculados á lingua, literatura e cultura galegas en xeral.
- Visita a exposicións diversas na Casa da Cultura, museo e auditorio de Vilalba.
- Audición de poemas musicados, complementarios dos contidos obxecto de estudo .
- Proxección de cinema en galego tanto nas salas de video como no salón de actos do centro educativo.
- Colaboración co E.N.L. na celebración do *Día das Letras Galegas* e no concurso literario convocado ao efecto.
- Conferencia-exposición sobre cómic galego a cargo dun especialista.
- Visita cultural á cidade de Mondoñedo (4º E.S.O.).
- Visita cultural á capital galega e á cidade da Coruña.
- Outras actividades imprevistas que poidan xurdir como consecuencia da evolución do curso académico.

CURSO 2007/08
DEPARTAMENTO DE LINGUA GALEGA E LITERATURA
(EQUIPO DOCENTE)

Prof. FELPETO ENRÍQUEZ, Xosé María

Prof^a. FERREIRO GALÁN, María Luísa

Prof. GARCÍA VILLASUSO, Domingo

Prof. GÓMEZ POLÍN, Ricardo

Prof^a. PAZ VERES, Araceli

Prof^a. PÉREZ FERNÁNDEZ, María Concepción

Prof^a. SEIJAS CELA, Concepción

Vilalba, 3 de outubro de 2007